

Bestemd voor Gemeenteraadsverkiezingen

RAADSLEDEN EN VEILIGHEID

Onderzoeksrapport
november 2011

VEILIGHEID
DOOR
SAMENWERKEN

STEM
DEN BOSCH
GROENER

LIJST

1

Hein van Beers

STEM 3 MAART!

Anders

Ja

D66

ORDE OP ZAKEN

PAUL KAGIE

8

H - R . N L

Creatief
en
Koersvast

Stadspartij K

Wilt U er juist
Survival, modelbouw, wisselen van
wonder, of gewoon lekker niets doen.

www.bungalowtehuur.nl
info@bungalowtehuur.nl

Eigendom gemeente 's-Hertogenbosch
Verboden te beplakken c.f. art. 177

RAADSLEDEN EN VEILIGHEID

Onderzoeksrapport

door
Niek Verkaik

onder begeleiding van Karin Bongers en Axel Weggelaar

Fotografie Nationale Beeldbank

Utrecht, november 2011

VEILIGHEID DOOR SAMENWERKEN

Raadsleden hebben een belangrijke kaderstellende en controlerende rol in het lokale veiligheidsbeleid. Het Centrum voor Criminaliteitspreventie en Veiligheid (CCV)¹ en de Nederlandse Vereniging voor Raadsleden² hebben onderzocht of raadsleden deze rol in de praktijk waar kunnen maken. Pakken raadsleden hun rol goed op? Hebben zij voldoende kennis van het lokaal veiligheidsbeleid of kunnen zij daar hulp en advies bij gebruiken?

Raadsleden die mede verantwoordelijk zijn voor het lokale veiligheidsbeleid van een gemeente moeten over de juiste kennis beschikken om hun rol goed uit te kunnen voeren en de burgemeester kritisch te kunnen volgen. Raadsleden hebben ook een kaderstellende rol waarmee ze de prioriteiten van het lokale integrale veiligheidsplan bepalen. Hoe en wanneer doe je dat? Hebben raadsleden voldoende invloed op de inzet van de politie in hun gemeente? Op deze vragen en meer hebben ruim 500 raadsleden antwoord gegeven en de resultaten van dit onderzoek zijn gepubliceerd in dit rapport.

Het onderzoek is uitgevoerd en uitgewerkt door Niek Verkaik, student bestuurskunde aan de Erasmus Universiteit Rotterdam in de periode februari-juni 2011. Aan de hand van de resultaten van dit onderzoek bekijken het CCV en de Nederlandse Vereniging voor Raadsleden welke vervolgacties wij kunnen ontwikkelen om aan de behoefte van raadsleden tegemoet te komen.

Ten slotte wil ik, mede namens de Nederlandse Vereniging voor Raadsleden, alle raadsleden die aan dit onderzoek hebben meegewerkt bedanken voor hun medewerking. Ook een speciaal dankwoord gaat uit naar Niek Verkaik voor zijn inzet en input voor het uitvoeren van dit onderzoek.

Axel Weggelaar
Programmameider Integraal Veiligheidsbeleid

¹ www.hetccv.nl

² www.raadslid.nu

SAMENVATTING

Raadsleden willen hun kennis over lokaal veiligheidsbeleid verbeteren. Vooral over hun eigen taken en bevoegdheden en over thema's als toezicht & handhaving, jeugdoverlast en drugsoverlast willen raadsleden informatie. Dat zijn enkele conclusies uit het onderzoek van het Centrum voor Criminaliteitspreventie en Veiligheid (CCV) in samenwerking met de Nederlandse Vereniging voor Raadsleden. De algehele conclusie is dat raadsleden goed geïnformeerd moeten zijn over lokaal veiligheidsbeleid om hun taken beter uit te kunnen voeren.

Met dit onderzoek willen het CCV en de Nederlandse Vereniging van Raadsleden inzicht krijgen in de kennis die raadsleden hebben over hun eigen taken en bevoegdheden bij het lokale veiligheidsbeleid van hun gemeente. Ook is raadsleden gevraagd aan te geven in welke mate zij nu hierop invloed uit (kunnen) oefenen en hoe zij dit doen. Tot slot is de informatiebehoefte op dit onderwerp in kaart gebracht. In totaal hebben ruim 500 raadsleden deelgenomen aan dit onderzoek.

De gemeenteraad is verantwoordelijk voor het stellen van de kaders en het controleren van de uitvoering van het lokale veiligheidsbeleid. Hiermee kan de gemeenteraad invloed uitoefenen op de koers van een gemeente en de te voeren regie. Het hebben van kennis over de eigen taken en bevoegdheden is van belang om de taak als raadslid goed te kunnen uitoefenen. Zeker als het gaat om het integrale veiligheidsbeleid van een gemeente.

Uit het onderzoek blijkt dat slechts 37% van de raadsleden aangeeft over voldoende deskundigheid en informatie te beschikken om tot goede lokale veiligheidsplannen te komen. Ook geeft een meerderheid (54%) aan meer invloed op het lokale veiligheidsbeleid te willen uitoefenen. Raadsleden ervaren bijvoorbeeld weinig mogelijkheden om invloed uit te oefenen op de invulling van de politie op het lokale veiligheidsbeleid en de bijbehorende prioriteiten. Tot slot is de informatiebehoefte over veiligheidsonderwerpen inzichtelijk gemaakt. In totaal gaf 56% van de raadsleden aan informatie over veiligheidsonderwerpen te willen ontvangen, zoals toezicht & handhaving en jeugdoverlast.

INHOUDSOPGAVE

Raadsleden en veiligheid
versie
pagina 5/41

Voorwoord	3
Samenvatting	4
1 Inleiding	6
1.1 Aanleiding	6
1.2 Doelstelling	6
1.3 Onderzoeksvraag	6
1.4 Leeswijzer	7
2 Aanpak onderzoek	8
2.1 Vooronderzoek	8
2.2 Enquête	8
2.3 Interviews	8
3 Respondenten	9
3.1 Kenmerken van de respondenten	9
3.2 Kenmerken van de gemeenten	10
3.3 Conclusies	10
4 Kennisbehoefte raadsleden	11
4.1 Informatie lokale veiligheid	11
4.2 Invloed	12
4.3 Conclusies	13
5 Kennis raadsleden	14
5.1 Taken en bevoegdheden	14
5.2 Wetsvoorstellen	14
5.3 Conclusies	15
6 Taken raadslid	16
6.1 Volksvertegenwoordigende taak	16
6.1.1 Conclusies	17
6.2 Kaderstellende taak	17
6.2.1 Regie en raadsleden	18
6.2.2 Conclusies	20
6.3 Politie en raadsleden	20
6.3.1 Conclusies	22
6.4 Regio en raadsleden	22
6.4.1 Conclusies	23
6.5 Controlerende taak	23
6.5.1 Conclusies	25
7 Conclusie	26
7.1 Raadsleden en veiligheid	26
7.2 Lokaal veiligheidsbeleid	26
7.3 Eindconclusie	27
Literatuurlijst	28
Bijlage	30
- Vragenlijst en antwoorden	

1.1 AANLEIDING

De regierol op het lokale veiligheidsbeleid ligt bij de gemeenten. De rol van gemeenten hierop is meerdere malen onderzocht. Nog niet eerder is onderzocht welke rol en invloed raadsleden hebben op het lokale veiligheidsbeleid van een gemeente. Een gemeenteraad is verantwoordelijk voor het stellen van de kaders en het controleren van de uitvoering van het gemeentelijke veiligheidsbeleid. Hiermee kan een gemeenteraad invloed uitoefenen op de koers van een gemeente en de te voeren regie. Zijn raadsleden hiervan op de hoogte en beschikken zij over de juiste kennis om deze rol op zich te nemen?

Het is belangrijk dat raadsleden een goede kennis hebben van lokaal veiligheidsbeleid om hun rol goed in te kunnen vullen. Dat geldt zeker voor raadsleden die verantwoordelijk zijn voor het integrale veiligheidsbeleid. Zonder de juiste kennis kunnen raadsleden hun taak op het lokale veiligheidsbeleid niet goed uitvoeren. Om raadsleden bewust te maken van hun taken en bevoegdheden is het van belang goed in beeld te krijgen in hoeverre raadsleden op de hoogte zijn van hun taken en bevoegdheden van het integrale veiligheidsbeleid van de gemeente. Dit onderzoek richt zich op kennis, houding en gedrag van raadsleden op het gebied van lokale veiligheid. In het onderzoek is 'het raadslid' nadrukkelijk aan het woord gelaten.

1.2 DOELSTELLING

Dit onderzoek kent drie doelstellingen. Op de eerste plaats willen het CCV en de Nederlandse Vereniging voor Raadsleden inzicht krijgen in de kennis die raadsleden bezitten op het gebied van hun eigen competenties over lokaal veiligheidsbeleid. Ook is gekeken naar welke behoeften raadsleden hebben om kennis over integraal veiligheidsbeleid op te doen dan wel bij te houden. Tot slot is in kaart gebracht of en op welke wijze raadsleden nu invloed uitoefenen op het lokale veiligheidsbeleid van hun gemeente.

Samenvattend:

- 1) Inventariseren van de kennisbehoefte van raadsleden met betrekking tot (hun eigen taken en bevoegdheden binnen) integraal veiligheidsbeleid.
- 2) Inventariseren over welke kennis raadsleden beschikken over hun eigen taken en bevoegdheden voor het lokale veiligheidsbeleid van hun gemeente.
- 3) Inventariseren of en op welke wijze raadsleden invloed uitoefenen op het lokale veiligheidsbeleid.

1.3 ONDERZOEKSVRAAG

Voor dit onderzoek is de volgende onderzoeksvraag geformuleerd:

Welke kennis hebben gemeenteraadsleden over hun wettelijke taken en bevoegdheden op het lokale veiligheidsbeleid en op welke manier geven zij invulling aan hun rol?
--

De onderzoeksvraag is onderverdeeld in een aantal deelvragen:

- Over welke kennis beschikken raadsleden betreffende hun wettelijke taken en bevoegdheden binnen de lokale veiligheidszorg?
- Wat is de kennis van raadsleden betreffende de relevante wetsvoorstellen op het gebied van de lokale veiligheidszorg?
- Op welke wijze oefenen raadsleden hun taak uit binnen de lokale veiligheidszorg?
- Wat is de kennisbehoefte van raadsleden op het gebied van hun wettelijke taken en bevoegdheden binnen de lokale veiligheidszorg?
- Wat is de kennisbehoefte van raadsleden op het gebied van relevante wetsvoorstellen op het gebied van de lokale veiligheidszorg in relatie tot raadsleden?

Deze deelvragen in totaal moeten een antwoord geven op de onderzoeksvraag.

1.4 LEESWIJZER

Naast een voorwoord, samenvatting en de inleiding vervolgt de rapportage met een beschrijving van de aanpak van dit onderzoek. Het derde hoofdstuk beschrijft de persoonlijke en gemeentelijke kenmerken van de raadsleden die hebben deelgenomen aan dit onderzoek. Het vierde hoofdstuk geeft inzicht in de behoeften die raadsleden hebben over integraal veiligheidsbeleid. Ook leest u in dit hoofdstuk welke invloed raadsleden willen hebben op het lokale veiligheidsbeleid van hun gemeente. Hoofdstuk vijf richt zich vervolgens op de huidige kennis van raadsleden over integraal veiligheidsbeleid. Het bevat een beschrijving van de kennis die zij hebben over hun eigen taken en bevoegdheden en over relevante wetsvoorstellen. De rapportage vervolgt met een overzicht over hoe gemeenteraadsleden op dit moment invloed uitoefenen op het lokale veiligheidsbeleid (hoofdstuk 6). Het zevende hoofdstuk beschrijft vervolgens de conclusie van het gehele onderzoek, inclusief de beantwoording van de onderzoeksvraag. Het laatste hoofdstuk van dit rapport (hoofdstuk 8) bevat aanbevelingen. De bijlagen van dit rapport bevat een overzicht van alle vragen die zijn gesteld en de respons hierop.

Dit hoofdstuk beschrijft hoe het CCV en de Nederlandse Vereniging voor Raadsleden dit onderzoek hebben aangepakt. Na een vooronderzoek is een vragenlijst uitgezet onder alle raadsleden van (deel)gemeenten in Nederland. Ook zijn er enkele interviews gehouden met raadsleden om dieper op de vragen in te gaan. de werkwijze van dit onderzoek. Alle resultaten zijn tenslotte geanalyseerd en verwerkt in deze rapportage.

2.1 VOORONDERZOEK

Voordat de vragenlijst is uitgezet en interviews zijn afgenomen heeft het CCV een vooronderzoek gedaan naar onderzoek dat is gedaan op hetzelfde onderwerp. Het CCV heeft hiervoor verschillende onderzoeksrapporten, wetenschappelijke artikelen, en wetsartikelen- of voorstellen gelezen en geanalyseerd. In de literatuurlijst van deze rapportage vindt u een overzicht van de (literatuur)bronnen die in dit vooronderzoek zijn geraadpleegd. Met dit onderzoek ontstond een zo volledig mogelijk beeld over de werkwijze en de (toekomstige) taken en bevoegdheden van raadsleden op het gebied van lokaal veiligheidsbeleid. Om dit beeld te verscherpen, zijn ook de relevante taken en bevoegdheden van andere bestuurlijke instituties, zoals het College van Burgemeester & Wethouders (B&W), de gemeentelijke organisatie en de politie, geïnventariseerd. Naast de literatuuronderzoek heeft het CCV ook oriënterende gesprekken gehad met vertegenwoordigers van de Nederlandse Vereniging voor Raadsleden, de Vereniging van Nederlandse Gemeenten en het Ministerie van Veiligheid & Justitie. Hiermee is een zo compleet mogelijk beeld gecreëerd van de huidige stand van zaken binnen de lokale veiligheid.

2.2 ENQUÊTE

Het CCV heeft in samenwerking met de Nederlandse Vereniging voor Raadsleden een enquête uitgezet onder in totaal 9709 raadsleden van alle (deel)gemeenten in Nederland. De raadsleden hebben 10 dagen de tijd gehad om te responderen. Tussentijds hebben de raadsleden een reminder gehad. In totaal hebben 524 raadsleden deelgenomen aan het onderzoek. Een beschrijving van de kenmerken van de respondenten vindt u terug in het volgende hoofdstuk. In de bijlage een overzicht opgenomen van alle vragen en antwoorden volgens de oorspronkelijke vraagvolgorde.

2.3 INTERVIEWS

In de digitale vragenlijst konden raadsleden aangeven of ze aan de hand van een interview een toelichting wilden geven op de antwoorden die ze gegeven hebben. Verschillende raadsleden hebben van deze optie gebruik gemaakt en met zes raadsleden heeft een interview plaatsgevonden. Deze interviews bood ons de mogelijkheid om dieper op enkele vragen in te gaan en de kennis van raadsleden over (actuele) veiligheidsonderwerpen te toetsen. Er is gekozen voor interviews met raadsleden uit drie verschillende gemeenten (14.000, 35.000 en 300.000 inwoners). Hierbij kent elke gemeente twee geïnterviewden met een verschillende politieke kleur. Op die manier is geprobeerd om eenzijdige inzichten te voorkomen.

3 RESPONDENTEN

Dit hoofdstuk beschrijft de persoonlijke en gemeentelijke kenmerken van de raadsleden, die gerespondeerd hebben op de uitgezette vragenlijst.

3.1 KENMERKEN VAN DE RESPONDENTEN

Bijna de helft van de raadsleden (47,5%) geeft aan tijdens de huidige periode raadslid te zijn geworden (tabel 1). Ongeveer een kwart (22,9%) geeft aan vanaf 2006 actief te zijn. De overige respondenten hebben een langere staat van dienst als raadslid. De resultaten geven een goed beeld van raadsleden, die in de huidige -of vorige raadsperiode actief zijn geworden. Een groot deel van de respondenten geeft aan woordvoerder te zijn op het gebied van veiligheid (41,5%) (tabel 2).

Tabel 1: In welke raadsperiode bent u raadslid geworden?

	Aantal	Percentage
huidige periode	249	47,5
periode 2006-2010	120	22,9
periode 2002-2006	76	14,5
periode voor 2002	79	15,1
Totaal	524	100,0

Tabel 2: Bent u woordvoerder 'veiligheid' namens uw fractie?

N = 521	Aantal	Percentage
Ja	216	41,5
Nee	305	58,5

De volgende tabel (tabel 3) geeft inzicht in de politieke kleur van de fracties, waarbinnen de raadsleden opereren. De vierde kolom geeft een vergelijking met de landelijke uitslag van de laatstgehouden gemeenteraadsverkiezingen 2010 (GR-2010). Deze gegevens zijn afkomstig van de Kiesraad³. Uit dit overzicht blijkt dat de politieke kleur van de respondenten overeenkomt met alle Nederlandse raadsleden.

Tabel 3: Namens welke partij zit u in de gemeenteraad?

N = 524	Aantal	Percentage	Percentage stemmen GR-2010
Lokale partij	136	26,0	23,7
CDA	89	17,0	14,8
VVD	81	15,5	15,7
PvdA	59	11,3	15,7
D66	44	8,4	8,2
GroenLinks	28	5,3	6,7
CU	27	5,2	3,8
Andere partij	27	5,2	4
SGP	14	2,7	1,7
SP	14	2,7	4,1
TON	4	0,8	1,2
PvdD	1	0,2	0,3

³ Verkiezingsuitslagen.nl, 2011

3.2 KENMERKEN VAN DE GEMEENTEN

De meeste respondenten (tabel 4) geven aan raadslid te zijn voor een gemeente die tussen de 20.000 en 50.000 inwoners telt. In totaal zijn 126 respondenten (24,2%) raadslid voor een gemeente die minder dan 20.000 inwoners telt. Het kleinste aantal respondenten (11,9%) is raadslid voor een gemeente met 100.000 inwoners of meer. In de vierde kolom staat het percentage raadsleden naar gemeentegrootte. Dit zijn gegevens uit 2006 (VNG)⁴. Met inachtneming van bovenstaande kanttekening kan men ook op dit punt concluderen dat er sprake is van een overeenkomstige respons.

Tabel 4: Wat is de grootte van uw gemeente?

N = 521	Aantal	Percentage	Percentage raadsleden naar gemeentegrootte in 2006
0-20.000	126	24,2	32,6
20.000-50.000	241	46,2	41,8
50.000-100.000	92	17,7	15,4
>100.000	62	11,9	10,2

Verder is de raadsleden gevraagd of hun gemeente een lokaal veiligheidsplan heeft vastgesteld. Een meerderheid van de raadsleden (73,8%) beantwoordt deze vraag bevestigend. Dit komt overeen met de bevinding dat 76 procent van de gemeenten aangeeft dat er een nota of plan van aanpak voor lokaal veiligheidsbeleid bestaat⁵.

3.3 CONCLUSIES

Uit voorgaande gegevens kunnen we de volgende conclusies trekken over de kenmerken van de respondenten:

- De onderzoeksresultaten geven een goed beeld van raadsleden, die vanaf de huidige -of vorige raadsperiode actief zijn.
- De politieke kleur van de respondenten vormen een goede afspiegeling met de samenleving.
- Er is een goed afspiegeling van de respondenten naar gemeentegrootte;
- Een meerderheid (73,8%) van de gemeenten beschikt over een integraal veiligheidsplan.

⁴ Sinds 2006 is een aantal kleine gemeenten middels een herindeling opgegaan in een nieuwe grotere gemeente. De daadwerkelijke percentages in de vierde kolom kunnen dus mogelijk afwijken. Het huidige percentage raadsleden dat werkzaam is voor gemeenten van minder dan 20.000 inwoners zal dan ook lager zijn ten opzichte van het percentage in 2006. Het aantal raadsleden in de overige categorieën zal zijn toegenomen.

⁵ Bootsma, A., A. Oostdijk, A. van Assenbergh & M. van Noort. (2008). *Rapportage evaluatie Project Veilige Gemeenten*. Berenschot

4 KENNISBEHOEFTE RAADSLEDEN

Welke behoefte hebben raadsleden als het gaat om kennis op het gebied van lokale veiligheid? Wat willen raadsleden weten en op welke manier willen zij deze informatie aangereikt krijgen? De veronderstelling in dit onderzoek is dat raadsleden zelf weinig invloed kunnen uitoefenen op het lokale veiligheidsbeleid. Hoe ervaren de raadsleden dat nu zelf en wat willen zij? Dit hoofdstuk geeft een antwoord op deze vragen.

4.1 INFORMATIE LOKALE VEILIGHEID

Ruim 37 procent van de raadsleden geeft aan over voldoende deskundigheid en informatie te beschikken om tot goede lokale veiligheidsplannen te komen. Uit deze onderzoeksgegevens blijkt ook een licht positief verband met het aantal jaren dat een raadslid binnen de gemeenteraad actief is. Raadsleden met een langere staat van dienst geven aan meer te beschikken over voldoende informatie en deskundigheid. Raadsleden die woordvoerder veiligheid zijn, geven eveneens aan vaker over relevante informatie te beschikken ten opzichte van raadsleden die geen woordvoerder zijn. Toch geeft 23 procent van de raadsleden aan niet over voldoende informatie en deskundigheid te beschikken om een oordeel over het lokale veiligheidsplan te kunnen geven of invloed hierop uit te kunnen oefenen. Bijna 40 procent van de raadsleden is neutraal als het gaat over deze vraag. Wanneer aan de raadsleden vervolgens gevraagd wordt of ze behoefte hebben aan meer informatie over veiligheid, blijkt dat een meerderheid (56%) van de raadsleden hieraan behoefte heeft.

Tabel 5: Heeft u behoefte aan meer informatie op het gebied van lokale veiligheid?

N = 512	Aantal	Percentage
Ja	288	56,3
Nee	224	43,8

In het onderzoek is ook gevraagd naar veiligheidsthema's waarover men meer informatie wil ontvangen. Met name veiligheidsonderwerpen, zoals 'toezicht & handhaving', 'taken/bevoegdheden van de gemeenteraad', 'jeugdoverlast', 'drugsoverlast' en 'politie' zijn thema's waarover raadsleden graag meer informatie willen ontvangen (een volledig overzicht is terug te vinden in de bijlage van dit rapport). Ook tijdens de interviews kwam het onderwerp 'taken en bevoegdheden van de gemeenteraad' aan bod. Een aantal geïnterviewden vraagt tijdens de gesprekken om een toelichting op het veiligheidsbeleid en om informatie over de eigen bevoegdheden voor het lokale veiligheidsbeleid van hun gemeente. Enkele uitspraken:

"Hoe zit een gemeenschappelijke regeling in elkaar en wat is überhaupt nog de invloed van raadsleden hierop?"

"Hoe verhouden de bevoegdheden zich tot elkaar, zoals burgemeestersbevoegdheden en APV? Wat zijn de bevoegdheden van de politie? Welke andere wetten zijn relevant voor een goed lokaal veiligheidsbeleid?. Waarop zijn bevoegdheden gebaseerd en heb ik daar als raadslid invloed op?"

Daarnaast hebben de raadsleden eigen veiligheidsonderwerpen aangedragen. Een aantal raadsleden geeft bijvoorbeeld aan behoefte te hebben aan informatie over de afhandeling van meldingen en aangiften binnen de gemeente. Ook hebben raadsleden behoefte aan informatie over politiezaken. Dit blijkt vooral uit de volgende reacties:

"Rapportages van de politie laten niet altijd een beeld zien van onze gemeente. De gegevens gaan over de hele regio"

"Wat is de sterkteverdeling binnen het regiokorps?"

Ten slotte geven raadsleden aan informatie bij voorkeur digitaal te willen ontvangen, bijvoorbeeld via een website of via de mail (nieuwsbrief). Raadsleden hebben minder behoefte aan een papieren handreiking of deelname aan

(voorlichtings)bijeenkomsten of bijvoorbeeld trainingen (een volledig overzicht is terug te vinden in de bijlage van dit rapport, zie vraag 11).

4.2 INVLOED

De mate waarin raadsleden invloed kunnen uitoefenen op het lokale veiligheidsbeleid is het onderzoeken waard. Zo stelt Van der Torre-Eilert (2010)⁶ dat gemeenteraden het gevoel hebben weinig of geen invloed te hebben op de politie, een belangrijk onderdeel van de lokale veiligheid. Binnen het lokale veiligheidsbeleid wordt de gemeenteraden zelfs een gebrek aan assertiviteit of terughoudendheid verweten⁷. Maar wat vinden de raadsleden nu zelf van de invloed, die zij uit kunnen oefenen?

Uit de enquête blijkt dat meer dan de helft (53,5%) van de raadsleden graag meer invloed wil uitoefenen op het lokale veiligheidsbeleid (tabel 6). In totaal geeft 12,6 procent van de respondenten aan het niet te weten.

Tabel 6: Wilt u graag meer invloed uitoefenen op het lokale veiligheidsbeleid?

N = 523	Aantal	Percentage
Ja	280	53,5
Nee	177	33,8
Weet ik niet	66	12,6

Vervolgens is de raadsleden gevraagd waarom zij dan meer invloed uit willen oefenen. Hierop geeft een groot deel (57%) van de raadsleden aan dat zij meer invloed uit willen oefenen op het lokale veiligheidsbeleid, omdat dit een speerpunt van de fractie is waarvoor zij werkzaam zijn. Veiligheid wordt door de raadsleden gezien als een belangrijk thema. Raadsleden kregen bij deze vraag ook de mogelijkheid om zelf nog aan te geven waarop zij meer invloed op zouden willen uitoefenen. De antwoorden zijn grofweg te verdelen in:

- te weinig invloed op de politie;
- te weinig invloed op de prioriteiten en invulling van het lokale veiligheidsbeleid;
- te weinig invloed op regionale veiligheidsactiviteiten;
- restcategorie waarin onder andere de raadsleden aangeven de aandacht voor veiligheid belangrijk te vinden en de betrokkenheid van de burger.

Een aantal reacties van raadsleden waarin zij aangeven te weinig invloed te kunnen uitoefenen op de politie:

"Je kan wel veel willen, maar de politie doet het wel of niet."

"Het ligt nu vooral bij de politie en over de inzet van die capaciteit heeft de gemeenteraad niets te zeggen."

"Het lokale gezag over de politie is met de regiovorming verdwenen. Hierdoor heb je als gemeente veel minder invloed op het politiedeel uit de beleidsstukken."

Een aantal reacties van raadsleden waarin zij aangeven te weinig invloed te kunnen uitoefenen op de prioriteiten en invulling van het lokale veiligheidsbeleid.

"Prioriteiten worden op de verkeerde onderwerpen gelegd."

"De raad wordt te veel overruled en te weinig geïnformeerd."

⁶ Torre-Eilert, T.B.W.M. van der, H. Bergsma & M.J. van Duin. (2010). *Lokale politiek over politie*. Amsterdam: Reed Business

⁷ Tops, P.W., M. van Duin, P. van Os & S. Zouridis. (2010). *Sleuren of sturen, gemeenten en de regio van veiligheid en politie*. Den Haag: VNG

"De wettelijke invloed van de raad strekt minder ver dan ik goed zou vinden."

En tot slot een aantal reacties van raadsleden waarin zij aangeven te weinig te kunnen uitoefenen op de regionale activiteiten:

"De veiligheidsactiviteiten staan nu te ver weg van de burger en het college van B&W. Dit ligt naar mijn idee te regionaal en wordt naar verwachting nog erger."

"De raad heeft nu primair recht zienswijzen, geen beslissingsbevoegdheid in verband met gemeenschappelijke regelingen."

"Met de veiligheidsregio is het lokale veiligheidsbeleid te weinig beïnvloedbaar."

4.3 CONCLUSIES

Uit voorgaande gegevens kunnen we de volgende conclusies trekken over de informatiebehoefte van raadsleden en in welke mate raadsleden invloed hebben op het veiligheidsbeleid van hun gemeente.

- Raadsleden hebben behoefte aan meer informatie op het gebied van lokale veiligheid en dan in het bijzonder over thema's als 'toezicht & handhaving', 'taken/bevoegdheden van de gemeenteraad', 'jeugdoverlast', 'drugsoverlast' en 'politie'.
- Raadsleden willen informatie graag digitaal (via website of digitale nieuwsbrief) aangereikt krijgen.
- Raadsleden zien veiligheid als een belangrijk thema en een politiek speerpunt.
- Raadsleden willen meer invloed uitoefenen op het lokale veiligheidsbeleid.
- Raadsleden geven tevens aan meer invloed te willen op de politie, regionale veiligheidsactiviteiten en op de prioriteiten en invulling van het lokale veiligheidsbeleid.

Dit hoofdstuk maakt inzichtelijk welke kennis raadsleden over lokaal veiligheidsbeleid hebben. Dit betreft bijvoorbeeld de kennis van raadsleden over hun eigen taken en bevoegdheden, maar ook de kennis over wetten en wetsvoorstellen.

5.1 TAKEN EN BEVOEGDHEDEN

Eerder in dit rapport werd het rapport van Pieter Tops⁸ aangehaald met zijn woorden over het gebrek aan assertiviteit van gemeenteraden. Deze terughoudendheid schrijft de auteur vooral toe aan de onwetendheid van raadsleden over hun rechten en plichten binnen de lokale veiligheidszorg. Hoe zit het eigenlijk met die rechten en plichten (taken en bevoegdheden) en wat is nu daadwerkelijk de kennis van raadsleden op dit gebied?

Uit de enquête blijkt dat een meerderheid (60,6%) van de respondenten meer informatie wil over hun eigen taken en bevoegdheden (tabel 7).

Tabel 7: Heeft u behoefte aan informatie over uw eigen taken en bevoegdheden binnen de lokale veiligheidszorg?

	Aantal	Percentage
Ja	302	60,6
Nee	196	39,4

De kennis van raadsleden over een aantal taken en bevoegdheden van raadsleden is ook aan de hand van enkele vragen getoetst. Hieruit blijkt dat raadsleden over een redelijke kennis beschikken als het gaat om hun eigen taken en bevoegdheden (zie bijlage, vraag 15). De kennis over de taken en bevoegdheden van de politie- en veiligheidsregio is echter geringer. Zo geeft 54% van de raadsleden 'foutief' aan dat het vaststellen van het regionale veiligheidsplan een taak is van de gemeenteraad. Slechts 35% van de raadsleden geeft 'juist' aan dat risico's meegeven ten behoeve van het risicoprofiel van de veiligheidsregio een taak is van de gemeenteraad. Gelet hierop lijkt bij raadsleden onduidelijkheid te bestaan over de eigen taken en bevoegdheden in relatie tot de regio. De gehouden interviews bevestigen dit beeld. Daaruit blijkt dat de veiligheidsregio in de ogen van raadsleden meer invloed op het lokale veiligheidsbeleid heeft dan (wettelijk) mogelijk is. Zo geeft 41% van de raadsleden aan dat het opstellen van het integraal lokaal veiligheidsbeleid een taak is van de veiligheidsregio (zie bijlage, vraag 25).

"Er is een IVB vastgesteld. Onze gemeente is aangesloten bij de veiligheidsregio en die is daar mee bezig."

"Er moet een IVB zijn vastgesteld in onze gemeente. Dit is natuurlijk een onderdeel van de veiligheidsregio."

5.2 WETSVOORSTELLEN

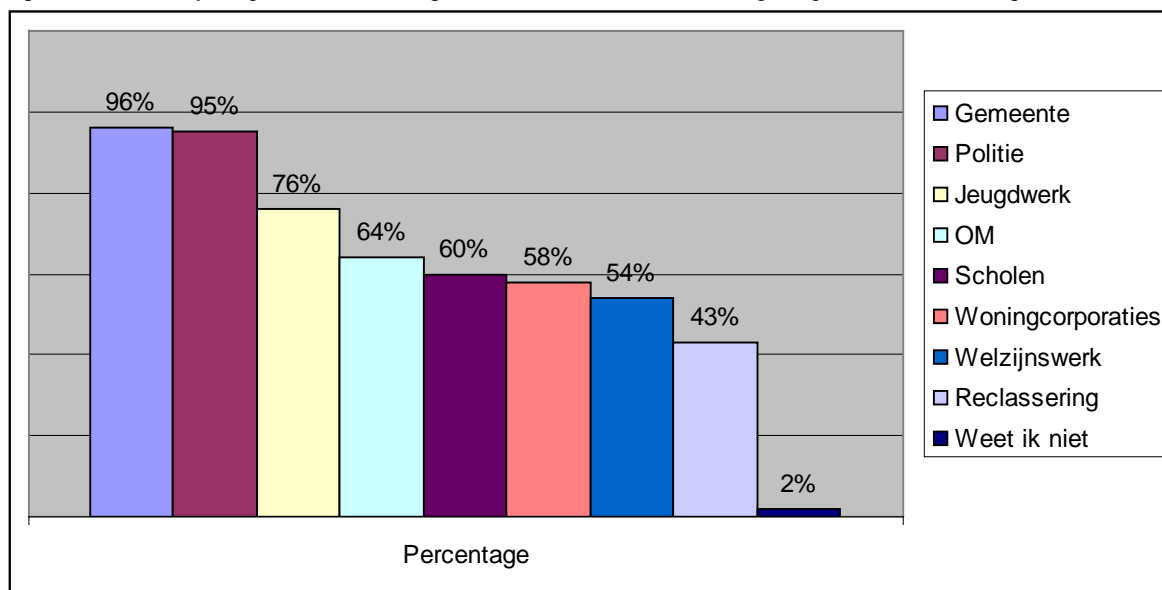
Om inzicht te krijgen in de actuele kennis van raadsleden met betrekking tot wetsvoorstellen en de aanpassingen van nu geldende wetten is de raadsleden gevraagd antwoord te geven op vragen over de regierol van gemeenten en de kabinetsplannen ten aanzien van de nieuwe Politiewet (zie bijlage, vraag 16 en 19). Beide onderwerpen raken op directe wijze het lokale veiligheidsbeleid.

Ruim 4 op de 5 raadsleden is bekend met de kabinetsplannen ten aanzien van de nieuwe Politiewet (zie bijlage, vraag 19 en 20). Dit in tegenstelling tot het wetsvoorstel 'regierol gemeenten'. Over dit wetsvoorstel geeft de meerderheid van de raadsleden (61,6%) aan er niet bekend mee te zijn. Een meerderheid van de raadsleden (57,8%) gaf wel het juiste antwoord op de vraag wat dit wetsvoorstel inhoudt. Het wetsvoorstel omvat onder andere het verplicht periodiek opstellen van een integraal lokaal veiligheidsbeleid. In het kader van de

⁸ Tops, P.W., M. van Duin, P. van Os & S. Zouridis. (2010). *Sleuren of sturen, gemeenten en de regie van veiligheid en politie*. Den Haag: VNG

gemeentelijke regierol kan men stellen dat de raadsleden zich bewust zijn van de verscheidenheid aan publieke en private partijen, die betrokken zijn bij de integrale lokale veiligheidszorg. Dit blijkt uit de hoge percentages raadsleden dat aangeeft dat diverse organisaties betrokken zouden moeten zijn bij de integrale veiligheidszorg (figuur 1). Ook stellen raadsleden dat burgers, de brandweer, GG&GD, de horecabranche, het bedrijfsleven en de Centra voor Jeugd & Gezin betrokken moeten zijn bij de integrale veiligheidszorg.

Figuur 1: Welke partijen zouden volgens u betrokken moeten zijn bij het lokale veiligheidsbeleid?

5.3 CONCLUSIES

Uit voorgaande gegevens kunnen we de volgende conclusies trekken over de kennis van raadsleden over hun eigen taken en bevoegdheden in relatie tot de gemeente en de veiligheidsregio én over actuele ontwikkelingen van nieuwe wetten of wetsvoorstellen.

- Een meerderheid van de raadsleden (60,6%) wil meer informatie over de eigen taken en bevoegdheden op het terrein van lokaal veiligheidsbeleid.
- Bij ruim de helft van de raadsleden bestaat onduidelijkheid over hun eigen bevoegdheden, de bevoegdheden van de gemeente en de bevoegdheden van de regio.
- Het merendeel van de raadsleden (ruim 80%) is (redelijk) bekend met de kabinetsplannen voor de nieuwe Politiewet.
- Het merendeel van de raadsleden (61,6%) geeft aan niet bekend te zijn met het wetsvoorstel 'regierol gemeenten'.
- Raadsleden zijn zich bewust van de verscheidenheid aan betrokken partijen voor het lokale veiligheidsbeleid.

Raadsleden hebben drie kerntaken, te weten een volksvertegenwoordigende, kaderstellende en controlerende taak. Om inzicht te krijgen in de wijze waarop raadsleden binnen het lokale veiligheidsbeleid opereren, is een aantal zaken rondom deze drie kerntaken onderzocht. Dit geeft aanvullende inzichten op de vorige hoofdstukken met betrekking tot de kennis van raadsleden betreffende lokale veiligheid.

6.1 VOLKSVERTEGENWOORDIGENDE TAAK

Als vertegenwoordiger van de burger is het voor raadsleden belangrijk om te weten wat er speelt in de samenleving. Raadsleden geven hier op verschillende manieren invulling aan. Een meerderheid van de raadsleden (68%) geeft aan regelmatig contact te hebben met inwoners om zo de problemen op het gebied van veiligheid op te nemen en door te kunnen spelen aan het college van B & W (zie bijlage, vraag 21). Uit de resultaten blijkt dat raadsleden die tevens woordvoerder veiligheid zijn, meer contact te hebben met burgers dan de overige raadsleden.

Ook is sprake van een positief verband met het aantal jaren raadslidmaatschap; raadsleden met een langere staat van dienst hebben meer contact met burgers over het onderwerp veiligheid dan raadsleden met minder ervaring. Een mogelijke verklaring hiervoor heeft wellicht te maken met de herkenbaarheid van raadsleden die meerdere jaren actief zijn. Inwoners weten ervaren raadsleden wellicht sneller te vinden, wanneer zij een veiligheidsprobleem willen aankaarten.

Raadsleden maken op verschillende manieren contact met de burgers. Hierbij neemt het bijhouden van het lokale nieuws uit de kranten een prominente plaats in (tabel 8). Ook het aanspreken van mensen op straat is een veelvoorkomende door de raadsleden gehanteerde werkwijze (65%).

Naast het contact op straat en het lezen van de krant geven vele raadsleden aan via het internet in contact te staan met de burger. Dit wil zeggen via de e-mail, maar ook via de partijwebsite, waar burgers problemen kunnen aankaarten. Verder is het bezoeken van wijkbijeenkomsten en het onderhouden van de eigen netwerken een vaakgenoemde werkwijze van het raadslid.

Tabel 8: Op welke wijze onderhoudt u het contact met de burgers als het gaat om lokale veiligheid?

N = 458	Aantal	Percentage
Bijhouden lokale kranten	395	86
Mensen aanspreken op straat	297	65
Fractiespreekuur	187	41
Het volgen van twitterberichten	93	20
Bijeenkomsten organiseren rondom het thema veiligheid	82	18

Bij het vertegenwoordigen van de burger spreekt men binnen het lokale veiligheidsbeleid over het gevaar van incidentalisme en de politisering van veiligheidszaken. Zo stellen Terpstra & Mein (2010)⁹ dat dramademocratie en emotiecultuur ook lokaal bij elkaar horen en een veiligheidsspiraal versterken. Incidenten en emotionele drama's worden vaak breed uitgemeten in de pers en werken vervolgens als een katalysator op beleid rond veiligheid. Gemeenten hebben volgens Terpstra & Mein moeite het gevaar van incidentalisme te vermijden in het lokaal veiligheidsbeleid. Maar wat is nu de werkwijze van raadsleden rondom veiligheidsincidenten?

Een ruime meerderheid (bijna 75%) van de raadsleden geeft aan zich op het gebied van veiligheid bezig te houden met de grote lijnen en niet met incidenten (tabel 9). Opvallende uitkomst van dit onderzoek is het negatieve verband dat is aangetoond met betrekking tot de gemeentegrootte. Raadsleden uit minder grote gemeenten (tot 50.000 inwoners) geven aan zich meer met de grote lijnen bezig te houden dan raadsleden uit grotere gemeenten.

⁹ Terpstra, J. & A. Mein. (2010). De positie van de gemeente in de veiligheidszorg, een inleiding. *Tijdschrift voor veiligheid*, 9 (3), pp. 9-20

Men zou verwachten dat juist in grote gemeenten het van belang is om bezig te zijn met de grote lijnen. In een grote gemeente vinden tenslotte meer veiligheidsincidenten plaats. Het grotere aantal veiligheidsincidenten kan mogelijk ook de oorzaak zijn van dit verband. De volgende uitspraak van een respondent bevestigt deze veronderstelling:

"Er speelt altijd wat in een grote stad. Als je niet oppast ben je heel incidentgericht aan het sturen. Dat gebeurt dus ook wel."

Tabel 9: In het algemeen houd ik mij op het gebied van veiligheid bezig met de grote lijnen en niet met incidenten

N = 459	Aantal	Percentage
zeer eens	47	10,2
Eens	297	64,7
Neutraal	75	16,3
Oneens	37	8,1
zeer oneens	3	0,7

De aanpak van raadsleden van veiligheidsincidenten verschilt. Een meerderheid van de raadsleden (82%) bespreekt het incident binnen de fractie (zie bijlage, vraag 24). Ook blijft een meerderheid (66%) de ontwikkelingen rondom het probleem volgen. Ongeveer 25 procent van de raadsleden geeft aan de veiligheidsincidenten mee te nemen in de beleidsevaluatie.

Verder geven raadsleden aan dat de te nemen stappen afhankelijk zijn van het soort incident. Een aantal raadsleden gaf aan dat zij naar aanleiding van een incident op informele wijze vragen stellen aan het college van B&W of de burgemeester.

6.1.1 CONCLUSIES

Raadsleden komen op verschillende manieren in contact met de burgers en gaan op verschillende manieren om met veiligheidsincidenten. Uit voorgaande gegevens kunnen we hierover de volgende conclusies trekken:

- Raadsleden hebben regelmatig contact met de inwoners inzake lokale veiligheid. De meerderheid van de raadsleden onderhoudt dit contact door de lokale kranten bij te houden (86%) en mensen aan te spreken op straat (65%);
- Ook het bezoeken van bijeenkomsten, het bijhouden van het eigen netwerk en digitaal (via de e-mail of website) bereikbaar zijn, draagt hieraan bij.
- In totaal houdt driekwart van de raadsleden zich bezig met de grote lijnen op het gebied van veiligheid.
- Raadsleden uit kleinere gemeenten (gemeenten van 50.000 inwoners of minder) geven aan zich meer met de grote lijnen bezig te houden en minder met incidenten.
- Een meerderheid van de raadsleden (82%) bespreekt veiligheidsincidenten in de fractie en geeft aan de ontwikkelingen rondom het probleem te volgen. De te nemen stappen zijn afhankelijk van het veiligheidsincident.
- Ongeveer 25% van de raadsleden neemt de acties die genomen zijn naar aanleiding van het veiligheidsincident mee in beleidsevaluaties.

6.2 KADERSTELLEDE TAAK

Met het stellen van kaders heeft de gemeenteraad de mogelijkheid om invloed uit te oefenen op verschillende aspecten van het lokale veiligheidsbeleid. Een aantal van deze aspecten is in dit onderzoek aan de orde gekomen. Deze paragraaf geeft antwoord op de vraag hoe raadsleden invulling geven aan hun kaderstellende taak en waar zij invloed op hebben.

6.2.1 REGIE EN RAADSLEDEN

In het vorige hoofdstuk van dit rapport is inzichtelijk gemaakt welke kennis raadsleden hebben over het wetsvoorstel voor de gemeentelijke regie op het lokale veiligheidsbeleid. Recent onderzoek (Van der Torre-Eilert, 2010)¹⁰ toont aan dat 37 procent van de raadsleden vindt dat de uitvoering van de regie op het lokaal veiligheidsbeleid bij de gemeente hoort te liggen. Daar tegenover geeft bijna 90 procent van de gemeenten aan de eigen gemeente als regievoerder te zien (Bootsma et al., 2008)¹¹. Deze cijfers vragen om verduidelijking. Hoe kan het dat raadsleden zich minder bewust zijn van de regisserende rol van gemeenten op het gebied van lokale veiligheid?

Bijna de helft van de raadsleden geeft aan dat de regie in de eigen gemeente ligt bij 'de veiligheidsregio' (41,2%). De andere helft geeft aan dat de regie in de eigen gemeente ligt bij 'de gemeente' (44,5%) (tabel 10). Dit is een opvallende constatering, omdat de veiligheidsregio verantwoordelijk is voor een beperkt onderdeel van het lokale veiligheidsbeleid. De veiligheidsregio richt zich vooral op de crisis -en rampenbestrijding binnen een veiligheidsregio en is niet verantwoordelijk voor de regie van het lokale integrale veiligheidsbeleid. Ook geeft een opmerkelijk relatief groot percentage raadsleden aan (26,6%) dat de regie bij de veiligheidsregio hoort te liggen (tabel 11). Uit het onderzoek wordt niet duidelijk waarom raadsleden zo veel waarde hechten aan de veiligheidsregio bij het lokale veiligheidsbeleid. Een mogelijk verklaring kan zijn dat de gemeenteraden veel stukken krijgen over regionale veiligheidsonderwerpen (waaronder de Veiligheidsregio) waardoor het beeld ontstaat dat de veiligheidsregio erg belangrijk is voor het lokale integrale veiligheidsbeleid. Een andere verklaring is dat de term 'veiligheidsregio' in deze misleidend is, waardoor raadsleden het idee hebben dat de veiligheidsregio over alle veiligheid gaat en dus ook van het lokale veiligheidsbeleid.

Tabel 10: De regie op het lokale veiligheidsbeleid ligt in mijn gemeente bij?

N = 427	Aantal	Percentage
Het Openbaar Ministerie	4	0,9
De gemeente	190	44,5
De politie	54	12,6
De veiligheidsregio	176	41,2
Andere veiligheidspartners	3	0,7

Tabel 11: Waar zou volgens u die regie moeten liggen?

N = 429	Aantal	Percentage
Het Openbaar Ministerie	6	1,4
De gemeente	284	66,2
De politie	25	5,8
De veiligheidsregio	114	26,6
Andere veiligheidspartners	0	0

Wanneer de cijfers uit tabel 10 en tabel 11 met elkaar vergeleken worden, dan ziet men dat een groter percentage raadsleden vindt dat de regie bij de gemeente zou moeten liggen dan op dit moment het geval is. Zo stelt 44,5 procent van de raadsleden dat op dit moment de regie op het lokale veiligheidsbeleid bij de eigen gemeente ligt (tabel 10). Echter 66,2 procent geeft aan dat de regie bij de gemeente hoort te liggen (tabel 11).

Wat betreft de invloed van de gemeenteraad op de lokale veiligheidsregie geven de raadsleden geen eenduidig beeld. In totaal is 39 procent van de raadsleden het (zeer) eens met de stelling dat de gemeenteraad voldoende

¹⁰ Torre-Eilert, T.B.W.M. van der, H. Bergsma & M.J. van Duin. (2010). *Lokale politiek over politie*. Amsterdam: Reed Business

¹¹ Bootsma, A., A. Oostdijk, A. van Assenbergh & M. van Noort. (2008). *Rapportage evaluatie Project Veilige Gemeenten*. Berenschot

mogelijkheden heeft om sturing te geven aan de regie op het lokale veiligheidsbeleid. Ruim een derde van de raadsleden (33,4%) is het met deze stelling (zeer) oneens (zie bijlage, vraag 27).

Raadsleden laten dus een verdeeld beeld zien of hun gemeenteraad voldoende mogelijkheden heeft om sturing te geven aan de regie op het lokale veiligheidsbeleid. Echter, de kaderstellende rol van raadsleden geeft de raadsleden de mogelijkheid om de kaders van het veiligheidsbeleid vast te stellen en de prioriteiten te bepalen. Raadsleden hebben hierdoor invloed op het te voeren veiligheidsbeleid en daarmee ook invloed op de regierol. Deze rol moeten zij ook durven pakken. In het wetsvoorstel 'regierol gemeenten' krijgen gemeenten formeel de regie. De burgemeester moet hierop toezien. Dat houdt ook in dat de gemeenteraad voldoende mogelijkheden moet krijgen om kaders en prioriteiten te stellen. De burgemeester kan hierop worden aangesproken.

In een artikel 'Gemeentelijke regie in de veiligheidszorg' van Terpstra & Krommendijk (2010)¹² wordt een aantal oorzaken benoemd die de gemeentelijke regie belemmeren. De onderzoekers spreken over onvoldoende bestuurlijk draagvlak, gebrek aan commitment en over onvoldoende visie op de aanpak van veiligheidsproblemen. Hoe verhouden deze oorzaken zich nu met het handelen van raadsleden binnen de lokale veiligheidszorg?

In het kader van onvoldoende bestuurlijk draagvlak en gebrek aan commitment spreekt men vaak over het feit dat (integrale) veiligheid een politieke prioriteit moet zijn, wil men op een goede wijze de regie voeren¹³. In dit onderzoek is raadsleden gevraagd hoe zij lokale veiligheid als politieke prioriteit zien of zouden willen zien. Een meerderheid van de raadsleden (ruim 70%) geeft aan dat het thema veiligheid een politieke prioriteit is binnen de gemeenteraad (tabel 12). Bijna 8 procent van de raadsleden stelt dat dit in hun gemeenteraad niet het geval is. Een op de drie raadsleden (33,4%) zou graag zien dat het thema veiligheid meer prioriteit krijgt (tabel 13). Men kan concluderen dat raadsleden en gemeenteraden als geheel het thema veiligheid in hoge mate als politieke prioriteit (willen) zien. Daarnaast is sprake van een licht positief verband tussen gemeentegrootte en het thema veiligheid als politiek prioriteit binnen de gemeenteraad. Raadsleden uit grotere gemeenten geven vaker aan dat veiligheid een raadsprioriteit is. Het feit dat grotere gemeenten vaak meer veiligheidsproblemen kennen, kan daar een reden voor zijn.

Tabel 12: Het thema veiligheid is een politieke prioriteit binnen onze gemeenteraad

N = 523	Aantal	Percentage
zeer oneens	4	0,8
Oneens	37	7,1
Neutraal	113	21,6
Eens	298	57
zeer eens	71	13,6

Tabel 13: Het thema veiligheid zou in onze gemeenteraad meer prioriteit moeten krijgen

N = 521	Aantal	Percentage
zeer oneens	5	1
Oneens	137	26,3
Neutraal	205	39,3
Eens	130	25
zeer eens	44	8,4

¹² Terpstra, J. & Krommendijk, M. (2010). Gemeentelijke regie in de veiligheidszorg, schets van relevante factoren en een wetsvoorstel. *Tijdschrift voor veiligheid*, 9 (3), pp. 9-20

¹³ Andersson Elffers Felix. (2005). *Regie in de uitvoering, een kwestie van willen, kennen en kunnen. Quick scan knelpunten regierol gemeente bij integrale veiligheid*. Utrecht: AEF

Ook is onderzocht of gemeenteraden een duidelijke visie hebben over de aanpak van lokale veiligheidsproblemen. Raadsleden geven op dit punt geen eenduidig beeld. Ongeveer 35 procent van de raadsleden geeft aan dat de eigen gemeenteraad over een duidelijke visie beschikt. Bijna één op de vier raadsleden (24,3%) stelt dat dit niet het geval is (zie bijlage, vraag 36). Ten slotte heeft 39 procent geen mening over de aanwezigheid van een lokale veiligheidsvisie binnen de gemeenteraad.

Ook is onderzocht of raadsleden het belangrijk vinden om regionale samenwerking op veiligheid te stimuleren. Veiligheid houdt zich namelijk niet aan gemeentegrenzen en vaak kan een gemeente met een regionale aanpak schaalvoordelen behalen voor een lokaal veiligheidsprobleem, bijvoorbeeld het afstemmen van werkprocessen en het gezamenlijk bedenken van oplossingen en de uitvoering ervan. Regionale samenwerking geeft een impuls aan de regierol van gemeenten en versterkt het lokale veiligheidsbeleid. De vraag die gesteld is, is de volgende: 'mijn gemeenteraad heeft zich (meermaals) uitgesproken richting het college van B&W om de regionale samenwerking op het gebied van veiligheid te stimuleren'.

Een grote groep raadsleden heeft een neutrale houding ten opzichte van de stelling. Ruim 35 procent van de raadsleden stelt dat de eigen gemeenteraad zich heeft uitgesproken voor regionale samenwerking en 25 procent stelt dat dit niet het geval is (zie bijlage, vraag 37). Ondanks dat de raadsleden op dit punt geen eenduidig beeld scheppen, is wel een licht positief verband te zien met de gemeentegrootte. Raadsleden van grotere gemeenten (gemeenten met meer dan 50.000 inwoners) geven aan dat hun gemeenteraad zich heeft uitgesproken voor regionale samenwerking op het gebied van veiligheid. Mogelijk zijn raadsleden van grotere gemeenten zich meer bewust van de voordelen van regionale samenwerking. Uit de gehouden interviews met raadsleden blijkt dat de kleinere gemeenten regionale samenwerking nogal eens gezien als een eerste stap in de richting van herindeling van gemeenten. Ook leeft het gevoel bij de geïnterviewde raadsleden van de kleinere gemeenten dat de mogelijkheid om invloed uit te oefenen afneemt op het moment dat veiligheidszaken 'op afstand' worden geplaatst. Wellicht dat raadsleden om die reden voorzichtiger zijn met het actief stimuleren van samenwerking.

6.2.2 CONCLUSIES

Naast de volksvertegenwoordigende taak hebben raadsleden ook een kaderstellende taak. De kennis van raadsleden over de uitvoering van deze taak is onderzocht. Ook is gekeken naar welke prioriteit het thema veiligheid heeft en of er behoefte is voor regionale samenwerking. De belangrijkste conclusies:

- Raadsleden geven een verdeeld beeld waar de regie op het lokale veiligheidsbeleid ligt. Volgens bijna 45% van de raadsleden ligt de regie bij de gemeente. Ruim 40 procent denkt dat de regie bij de veiligheidsregio ligt.
- Een meerderheid van de raadsleden (66,2%) is van mening dat de regie bij de gemeente hoort te liggen, en alsnog een kwart van de raadsleden vindt dat dit bij de Veiligheidsregio thuis hoort.
- Volgens de respondenten heeft het thema veiligheid in een groot deel van de gemeenteraden (70,6%) hoge politieke prioriteit.
- Ongeveer 35 procent van de raadsleden geeft aan dat de gemeenteraad over een duidelijke visie beschikt. Bijna één op de vier raadsleden (24,3%) stelt dat dit niet het geval is.
- Raadsleden geven geen eenduidig beeld over het stimuleren van regionale samenwerking.

6.3 POLITIE EN RAADSLEDEN

Hoe verhouden lokale veiligheidsproblemen zich tot de regionaal opererende politie. Is de gemeenteraad bijvoorbeeld nog in staat om de kaders te stellen als het gaat om dit aspect van lokale veiligheid?

Eerder in dit rapport is te lezen dat 74 procent van de raadsleden stelt dat de eigen gemeente een integraal veiligheidsplan heeft vastgesteld. Bij het vaststellen van een dergelijk plan is het zaak om prioriteiten te stellen voor lokale veiligheid. Driekwart van de raadsleden stelt terecht dat dit een taak van de gemeenteraad is (zie bijlage, vraag 29). Het vaststellen van prioriteiten betreffende lokale veiligheid is een belangrijk hulpmiddel van de gemeenteraad in de richting van de politie en haar regionale beleidsplan.

"Het lokale gezag over de politie is met de regiovorming verdwenen. Hierdoor heb je als gemeente veel minder invloed op het politiedeel uit de beleidsstukken."

Uit het onderzoek blijkt dat raadsleden geen uitgesproken mening hebben over het hebben van voldoende mogelijkheden om lokale prioriteiten te laten doorwerken in regionaal politiebeleid (zie bijlage, vraag 30). Deze mening hebben zij wel over de invloed van de gemeenteraden op de politie-inzet binnen de gemeenten. Bijna 50 procent van de raadsleden vindt dat de gemeenteraad geen invloed kan uitoefenen op de politie-inzet binnen de gemeente (tabel 14).

Tabel 14: Mijn gemeenteraad kan invloed uitoefenen op de politie-inzet in mijn gemeente

N = 420	Aantal	Percentage
zeer eens	4	1
Eens	89	21,2
Neutraal	118	28,1
Oneens	168	40
zeer oneens	41	9,8

Naast politie-inzet kunnen gemeenten, mits vastgelegd in de APV, gebruik maken van bestuurlijke handhaving om openbare ordeverstoring en aantasting van het woon -en leefklimaat tegen te gaan. Dit wil zeggen dat gemeenten publieke toezichthouders, handhavers en bijzondere opsporingsambtenaren kunnen aanstellen om lokale doelen te bereiken. Gemeenten worden hierdoor onafhankelijker van de politie en men spreekt dan ook wel over de zogenaamde terugkeer van de gemeentepolitie¹⁴. Volgens Van der Torre-Eilert herkent 67 procent van de raadsleden de behoefte aan meer toezichthouders in overheidsdienst en 55 procent ziet de terugkeer van de gemeentepolitie wel zitten¹⁵. In dit kader hebben het CCV en de Nederlandse Vereniging voor Raadsleden onderzocht of het inzetten van gemeentelijke toezichthouders, handhavers en bijzonder opsporingsambtenaren (BOA) een goed alternatief is voor het eventuele tekort aan politiecapaciteit in de eigen gemeente (tabel 15). Het merendeel van de raadsleden (54,6%) geeft aan het (zeer) eens te zijn met deze stelling.

Tabel 15: Het inzetten van gemeentelijke toezichthouders, handhavers en bijzonder opsporingsambtenaren (BOA) is een goed alternatief voor het eventuele tekort aan politiecapaciteit in mijn gemeente

N = 423	Aantal	Percentage
zeer eens	41	9,7
eens	190	44,9
neutraal	80	18,9
oneens	90	21,3
zeer oneens	22	5,2

¹⁴ Tops, P.W., M. van Duin, P. van Os & S. Zouridis. (2010). *Sleuren of sturen, gemeenten en de regie van veiligheid en politie*. Den Haag: VNG

¹⁵ Torre-Eilert, T.B.W.M. van der, H. Bergsma & M.J. van Duin. (2010). *Lokale politiek over politie*. Amsterdam: Reed Business

6.3.1 CONCLUSIES

De belangrijkste conclusies uit dit hoofdstuk over de relatie tussen politie en de gemeenteraad, zijn de volgende:

- Ongeveer de helft van de raadsleden vindt dat de gemeenteraad onvoldoende invloed heeft op politie-inzet.
- Raadsleden verschillen van mening over de mogelijkheden die een gemeenteraad heeft om lokale prioriteiten te laten doorwerken in regionaal politiebeleid.
- Een meerderheid van de raadsleden (54,4%) is positief over het inzetten van gemeentelijke handhavers, toezichthouders en BOA's en ziet dit als een goed alternatief voor een tekort aan politiecapaciteit.

6.4 REGIO EN RAADSLEDEN

De burgemeester heeft een belangrijke rol in het lokale veiligheidsbeleid. De burgemeester is namelijk wettelijk verantwoordelijk voor het handhaven van de openbare orde (Gemeentewet, Art. 172). Zo heeft de burgemeester zitting in het bestuur van de politieregio (regionaal college) en het bestuur van de veiligheidsregio. Uit het rapport van Tops¹⁶ blijkt dat raadsleden voor deze regionale besturen afhankelijk zijn van de wijze waarop de burgemeester hen betreft bij de besluitvorming binnen deze regionale organen. Hoe beoordelen raadsleden nu de wijze waarop hun burgemeester omgaat met lokale veiligheid? Zijn zij inderdaad afhankelijk van hun burgemeester als men spreekt over regionale veiligheidsorganen, zoals de politie en de veiligheidsregio?

Volgens Van der Torre-Eilert¹⁷ steunt een meerderheid van de raadsleden de aanpak van de burgemeester voor het integraal veiligheidsbeleid. Opvallend is dat het onderzoek van Van der Torre-Eilert laat zien dat raadsleden aan de ene kant meer invloed willen op het lokale veiligheidsbeleid, maar anderzijds wel tevreden zijn met de wijze waarop hun burgemeester hier invulling aan geeft. Onderstaande uitspraak is typerend voor genoemde constatering:

"De burgemeester functioneert weliswaar uitstekend, maar ik vind het principieel onjuist dat wij als raad indirect, via hem, invloed uitoefenen op het politiebeleid. Dat wreekt zich in een langjarig tekort van politiecapaciteit."

Raadsleden zijn eveneens tevreden over de wijze waarop de burgemeester de standpunten en de prioriteiten van de gemeenteraad inzake lokale veiligheid vertegenwoordigt binnen het regionale college (tabel 16). Een klein percentage van de raadsleden (6%) geeft aan dat hun burgemeester de gemeenteraad niet goed vertegenwoordigt. Er is dus sprake van tevredenheid over het functioneren van de burgemeester als wettelijk verantwoordelijke op het gebied van lokale veiligheid.

Tabel 16: Mijn burgemeester vertegenwoordigt de standpunten en prioriteiten van de gemeenteraad inzake lokale veiligheid op een goede manier in het regionale college

N = 423	Aantal	Percentage
zeer eens	44	10,4
Eens	223	52,7
Neutraal	129	30,5
Oneens	22	5,2
zeer oneens	5	1,2

¹⁶ Tops, P.W., M. van Duin, P. van Os & S. Zouridis. (2010). *Sleuren of sturen, gemeenten en de regie van veiligheid en politie*. Den Haag: VNG

¹⁷ Torre-Eilert, T.B.W.M. van der, H. Bergsma & M.J. van Duin. (2010). *Lokale politiek over politie*. Amsterdam: Reed Business

Ondanks dat raadsleden aangeven graag meer invloed te willen uitoefenen, hebben gemeenteraden volgens de politiewet wel degelijk de mogelijkheid om kaders te stellen voor het politiebeleidsplan en de veiligheidsregio. De vraag is of raadsleden gebruik maken van deze mogelijkheden. In een onderzoek van Hennekens¹⁸ pleit de onderzoeker ervoor om de beleidscycli van de politieregio/veiligheidsregio en het integraal veiligheidsplan beter op elkaar aan te laten sluiten. Dit om de invloed van de gemeenteraad op de prioritering van het politiebeleid te vergroten. Hennekens pleit ervoor om het zelfs wettelijk regelen van deze relatie. Het in de tijd gelijk schakelen van de beleidscycli van politie en gemeenten voorkomt enerzijds onderlinge afstemmingsproblemen. De door de wederzijdse afhankelijkheidsrelatie zorgt er tevens voor dat beide partijen elkaar scherp houden, blijkt uit een inspectiebericht van de Inspectie OOV¹⁹. Raadsleden hebben in het onderzoek van het CCV en de Nederlandse Vereniging voor Raadsleden op dit onderwerp echter geen uitgesproken mening (zie bijlage, vraag 35). Raadsleden laten niet blijken of de regionale en lokale beleidscycli goed op elkaar aansluiten of niet. Dit ligt in lijn met de bevinding dat raadsleden verdeeld zijn over de mogelijkheden van de gemeenteraad om lokale prioriteiten door te laten werken in regionaal politiebeleid. Dit is anders bij de veiligheidsregio, waarbij 45 procent van de raadsleden aangeeft dat er voldoende mogelijkheden zijn om lokale veiligheidsrisico's mee te geven aan het bestuur van de veiligheidsregio (zie bijlage, vraag 30 en 34). Wel is er sprake van een licht negatief verband tussen de grootte van gemeente en de aansluiting. Raadsleden uit grotere gemeenten (gemeenten met meer dan 50.000 inwoners) stellen dat de beleidscyclus van het lokaal veiligheidsbeleid minder goed aansluit op de regionale beleidscyclus van de politie en de veiligheidsregio. Een mogelijke oorzaak voor dit verband is niet gevonden.

6.4.1 CONCLUSIES

Onderzocht is welke mening raadsleden hebben over de wijze waarop hun burgemeester omgaat met lokale veiligheid. De belangrijkste conclusies op een rij:

- Een meerderheid van de raadsleden (63%) is tevreden over de wijze waarop de burgemeester de gemeenteraad vertegenwoordigt in het regionale college.
- Een meerderheid van de raadsleden (63,1%) steunt de werkwijze van de burgemeester inzake lokale veiligheidsbeleid;
- In totaal geeft 45 procent van de raadsleden aan voldoende mogelijkheden te hebben om veiligheidsrisico's mee te geven aan de veiligheidsregio;

6.5 CONTROLERENDE TAAK

Naast het stellen van kaders hebben de gemeenteraad en haar leden de taak om de uitvoering van het lokale veiligheidsbeleid te controleren. De controlerende taak van de raadsleden richt zich vooral op het college van B&W en de wijze waarop dit college in de uitvoering gestalte geeft aan de door de raad gestelde kaders. Ook richt de controle van de gemeenteraad zich (soms indirect) op de regionale instituties, die belast zijn met taken die uitwerking hebben op de lokale veiligheidszorg, zoals de veiligheidsregio en de politieregio. Deze paragraaf geeft inzicht in hoe raadsleden invulling geven aan hun controlerende taak.

In de eerste plaats moet de burgemeester verantwoording afleggen aan de gemeenteraad over het gevoerde beleid van de openbare orde en veiligheid. Dit geldt niet alleen voor de uitvoering van het lokale veiligheidsbeleid (o.a. APV), maar ook voor de wettelijke taken van de burgemeester die buiten de Gemeentewet om op het gebied van veiligheid aan de burgemeester zijn toegewezen. Een meerderheid van de raadsleden (66,2%) geeft aan dat de burgemeester voldoende verantwoording aflegt aan de gemeenteraad. Dit geldt, zowel voor de uitvoering van het lokale, als van het regionale veiligheidsbeleid (zie bijlage, vraag 38 en 39).

Vervolgens heeft de gemeenteraad een controlerende taak richting de politie. Zo stelt Van der Torre-Eilert²⁰ dat deze controle een grondbeginsel is van de inrichting van het politiebestedel. Hierbij kan men denken aan de

¹⁸ Hennekens, H. Ph. J. A. M. (2010). De gemeentelijke veiligheidsregie: een verwerpelijk wetsvoorstel. *De Gemeentestem*, 160 (7346), pp. 605-616

¹⁹ Inspectie Openbare Orde en Veiligheid. (2008). Politie en lokaal integraal veiligheidsbeleid. *Inspectiebericht*, 4 (4), pp. 1-20

²⁰ Torre-Eilert, T.B.W.M. van der, H. Bergsma & M.J. van Duin. (2010). *Lokale politiek over politie*. Amsterdam: Reed Business

vaststelling van jaar -en beleidsplannen. Politieke controle op de politie moet gestalte krijgen in de gemeenteraden door het hele land heen. In het onderzoek van het CCV en de Nederlandse Vereniging voor Raadsleden geeft een groot deel van de raadsleden (43,7%) aan dat zij het jaarverslag van de politie als bespreekstuk behandelen in de gemeenteraad (tabel 17). Echter een derde van de raadsleden geeft aan dat zij het jaarverslag ter kennisname meekrijgen en 11 procent zegt niet te weten op welke wijze de gemeenteraad dit stuk behandelt. Opvallende cijfers in het kader van bovengenoemde politieke legitimiteit. Er blijkt ook geen eenduidige wijze waarop gemeenteraden politiebeleidsstukken behandelen. Dit loopt van het bespreken van het jaarverslag in commissies of tijdens informatieavonden (al dan niet in aanwezigheid van de politie) tot aan het niet behandelen of zelfs niet ontvangen van stukken door de gemeenteraad. Hieronder leest u ter illustratie een aantal reacties van raadsleden op de vraag hoe zij in de gemeenteraad het jaarverslag van de politie behandelen.

"Het jaarverslag van de politie wordt behandeld in politiecommissie met fractievoorzitters."

"Ik kan me niet herinneren ooit een jaarverslag van de politie te hebben gezien"

Tabel 17: Het jaarverslag van de politie wordt op de volgende wijze door de gemeenteraad behandeld:

N = 419	Aantal	Percentage
Als bespreekstuk	183	43,7
Ter kennisname	140	33,4
Weet ik niet	46	11
Als hamerstuk	19	4,5
Anders	31	7,4

Ook is onderzocht hoe raadsleden gebruik maken van meetinstrumenten om hun controlerende taak uit te oefenen. Meetinstrumenten zijn controle-instrumenten. Zo tonen lokale veiligheidscijfers aan of de burgemeester het wel of niet goed doet op het veiligheidsdossier. Deze controle is volgens Van der Torre²¹ een politieke taak. Uit dit onderzoek blijkt dat bijna de helft van de raadsleden vindt dat hun gemeenteraad voldoende gebruik maakt van veiligheidscijfers om te controleren of de lokale veiligheidsdoelen die de gemeenteraad heeft vastgesteld worden gehaald (tabel 18). Hierbij is sprake van een licht positief verband met de gemeentegrootte. Raadsleden werkzaam voor een grotere gemeente geven vaker aan dat de eigen gemeenteraad voldoende gebruik maakt van veiligheidscijfers dan raadsleden werkzaam voor een kleinere gemeente.

Tabel 18: Mijn gemeenteraad maakt voldoende gebruik van veiligheidscijfers (zoals politiecijfers, overlastmeldingen en veiligheidsgevoelens) om te controleren of de lokale, door de gemeenteraad gestelde veiligheidsdoelen worden gehaald?

N = 418	Aantal	Percentage
zeer eens	15	3,6
Eens	185	44,3
Neutraal	124	29,7
Oneens	85	20,3
zeer oneens	9	2,2

²¹ Torre, E.J. van der (2003). Veiligheidsmetingen een politieke zaak. *Tijdschrift voor de politie*, 65 (12), pp. 30

6.5.1 CONCLUSIES

Naast een volksvertegenwoordigende - en kaderstellende taak hebben raadsleden ook een controlerende taak. Hoe geven raadsleden invulling aan deze taak?

- Een meerderheid van de raadsleden (66,2%) geeft aan dat de burgemeester voldoende verantwoording aflegt aan de gemeenteraad.
- De behandeling van het politiejaarverslag in de gemeenteraden kent vele vormen. Dit loopt van het bespreken van het jaarverslag in commissies of tijdens informatieavonden (al dan niet in aanwezigheid van de politie) tot aan het niet behandelen of zelfs niet ontvangen van stukken door de gemeenteraad.
- In totaal geeft 47,9 procent van de raadsleden aan dat hun gemeenteraad voldoende gebruik maakt van veiligheidscijfers. Dit geldt vaker voor raadsleden uit grotere gemeenten.

Het onderzoek naar raadsleden op het gebied van veiligheid kende drie doelstellingen, namelijk:

- Inventariseren van de kennisbehoefte van raadsleden met betrekking tot (hun eigen taken en bevoegdheden binnen) integraal veiligheidsbeleid.
- Inventariseren over welke kennis raadsleden beschikken over hun eigen taken en bevoegdheden voor het lokale veiligheidsbeleid van hun gemeente.
- Inventariseren of en op welke wijze raadsleden invloed uitoefenen op het lokale veiligheidsbeleid.

Op basis van de onderzoeksresultaten uit de vorige hoofdstukken, worden nu de conclusies getrokken.

7.1 RAADSLEDEN EN VEILIGHEID

Voor het goed functioneren van een gemeenteraad is het belangrijk dat de gemeenteraadsleden goed op de hoogte zijn van hun eigen taken en bevoegdheden. Uit dit onderzoek blijkt dat bij ruim de helft van de raadsleden onduidelijkheid is over deze taken en bevoegdheden. Ook weten zij niet altijd hoe zij zich richting de politie kunnen opstellen en wat zij van de regio kunnen verwachten. Wel weten raadsleden wat de nieuwe politiewet inhoudt en kunnen zij goed verwoorden waar het wetvoorstel 'regierol gemeenten' voor staat.

Om gemeenteraadsleden te ondersteunen bij hun taken en bevoegdheden op veiligheid is het nodig dat raadsleden gerichte informatie krijgen. Het onderzoek laat zien dat de raadsleden veiligheid een belangrijk thema vinden en een politiek speerpunt. Het onderzoek toont aan dat ruim de helft van de raadsleden behoefte heeft aan informatie op het gebied van veiligheid. Vooral over de eigen taken en bevoegdheden van raadsleden, toezicht en handhaving, jeugdoverlast, drugsoverlast en de politie, wil men meer informatie.

7.2 LOKAAL VEILIGHEIDSBELEID

Het onderzoek laat zien dat gemeenteraadsleden regelmatig contact hebben met de inwoners van hun gemeente inzake lokale veiligheid. De raadsleden lijken hiermee hun volksvertegenwoordigende taak voldoende invulling te geven.

Ook de kaderstellende taak van raadsleden lijkt voldoende gewaarborgd als men de raadsleden vraagt wie er volgens hen verantwoordelijk is voor het vaststellen van de prioriteiten betreffende lokale veiligheid. Een ruime meerderheid (75%) ziet deze verantwoordelijkheid liggen bij de gemeenteraad zelf. Anders ligt het als de gemeenteraadsleden gevraagd wordt wie er in het lokale veiligheidsbeleid de regie heeft. Hoewel ruim 40% aangeeft dat de gemeente hiervoor verantwoordelijk is (wat goed is), geeft een even groot percentage aan dat de veiligheidsregio hiervoor verantwoordelijk is. Zelfs als hierop door wordt doorgevraagd, geeft bijna 27% van de raadsleden aan dat de regie voor het lokale veiligheidsbeleid bij de veiligheidsregio hoort te liggen. Dit is opmerkelijk aangezien de veiligheidsregio slechts voor een klein deel (crisis- en rampenbestrijding) verantwoordelijk is voor het lokale veiligheidsbeleid.

Over de controlerende taak van raadsleden, geven raadsleden aan dat zij de portefeuillehouder veiligheid (meestal de burgemeester) voldoende verantwoording laten afleggen over het lokale veiligheidsbeleid. Ook vindt ruim de helft van de raadsleden dat de burgemeester voldoende verantwoording aflegt over het regionale veiligheidsbeleid. Daarnaast wordt het jaarverslag van de politie vaak (44%) als besprekingsstuk in de gemeenteraad behandeld. Een derde geeft echter aan dat het jaarverslag slechts ter kennisname wordt voorgelegd.

In het onderzoek is ook de mening getoetst van de raadsleden over de politie. De raadsleden laten een gemengd beeld zien op de vraag naar hun mogelijkheden om lokale prioriteiten te laten doorwerken in het regionale politiebeleid. Meer duidelijkheid geven de raadsleden over hun mening of de gemeenteraad invloed kan uitoefenen op de politie-inzet in hun gemeente. Bijna 50% geeft aan hier geen invloed op te hebben. Waar een gemeente wel invloed op kan hebben, is het inzetten van gemeentelijke toezichthouders, handhavers en bijzonder opsporingsambtenaren (boa's). Ruim 50% van de raadsleden geeft aan dit een goed alternatief te vinden voor het eventuele tekort aan politiecapaciteit in hun gemeente.

7.3 EINDCONCLUSIE

Het onderzoek geeft een wisselend beeld hoe raadsleden kennis hebben van en omgaan met het lokale veiligheidsbeleid. Soms weten zij heel goed hoe de hazen lopen, maar soms hebben ze wel de klok gehoord maar weten ze niet waar de klepel hangt. Door de raadsleden van gerichte informatie te voorzien en die aansluit op hun behoeften, kunnen raadsleden nog beter invulling geven aan hun taken- en bevoegdheden.

LITERATUURLIJST

Andersson Efficers Felix. (2005). *Regie in de uitvoering, een kwestie van willen, kennen en kunnen. Quick scan knelpunten regierol gemeente bij integrale veiligheid*. Utrecht: AEF

Bootsma, A., A. Oostdijk, A. van Assenbergh & M. van Noort. (2008). *Rapportage evaluatie Project Veilige Gemeenten*. Berenschot

Hennekens, H. Ph. J. A. M. (2010). De gemeentelijke veiligheidsregie: een verwerpelijk wetsvoorstel. *De Gemeentestem*, 160 (7346), pp. 605-616

Inspectie Openbare Orde en Veiligheid. (2008). Politie en lokaal integraal veiligheidsbeleid. *Inspectiebericht*, 4 (4), pp. 1-20

Tops, P.W., M. van Duin, P. van Os & S. Zouridis. (2010). *Sleuren of sturen, gemeenten en de regie van veiligheid en politie*. Den Haag: VNG

Terpstra, J. & Krommendijk, M. (2010). Gemeentelijke regie in de veiligheidszorg, schets van relevante factoren en een wetsvoorstel. *Tijdschrift voor veiligheid*, 9 (3), pp. 9-20

Terpstra, J. & A. Mein. (2010). De positie van de gemeente in de veiligheidszorg, een inleiding. *Tijdschrift voor veiligheid*, 9 (3), pp. 9-20

Torre-Eilert, T.B.W.M. van der, H. Bergsma & M.J. van Duin. (2010). *Lokale politiek over politie*. Amsterdam: Reed Business

Torre, E.J. van der (2003). Veiligheidsmetingen een politieke zaak. *Tijdschrift voor de politie*, 65 (12), pp. 30

Geraadpleegde internetbronnen

Kiesraad. (2011). *Verkiezingsuitslagen Gemeenteraad 2010 - Nederland*.

[<http://www.verkiezingsuitslagen.nl/Na1918/Verkiezingsuitslagen.aspx?VerkiezingsTypeld=3>, Op: 15 mei 2011]

Overheid.nl. (2011). *Wet -en regelgeving, Gemeentewet*.

[http://wetten.overheid.nl/BWBR0005416/volledig/geldigheidsdatum_09-02-2011#TitelIII, Op: 10 februari 2011]

Overheid.nl. (2011). *30880 Vaststelling van een nieuwe politiewet, memorie van toelichting*.

[[https://zoek.officielebekendmakingen.nl/kst-30880-](https://zoek.officielebekendmakingen.nl/kst-30880-3.html)

[3.html?zoekcriteria=%3Fzkt%3DUitgebreid%26pst%3DParlementaireDocumenten%26dpr%3DAIle%26dosnr%3D30880&resultIndex=6&sorttype=1&sortorder=4](https://zoek.officielebekendmakingen.nl/kst-30880-3.html?zoekcriteria=%3Fzkt%3DUitgebreid%26pst%3DParlementaireDocumenten%26dpr%3DAIle%26dosnr%3D30880&resultIndex=6&sorttype=1&sortorder=4), Op: 23 maart, 2011]

Nederlands Genootschap van Burgemeesters. (2010). *Zakboek Openbare Orde en Veiligheid*.

[<http://burgemeesters.nl/files/File/Zakboek%20orde%20en%20veiligheid.pdf>, Op: 1 maart 2011].

Raadslid.nu - De Nederlandse Vereniging voor Raadsleden. (2011). *Reactie op conceptnota van wijziging bij wetsvoorstel 30880 vaststelling van een nieuwe Politiewet*.

[http://www.raadslid.nu/images/stories/brief_Politiewet_def.pdf, Op: 10 februari 2011]

Raadslid.nu - De Nederlandse Vereniging voor Raadsleden. (2011). *Taken raadslid*. [<http://www.raadslid.nu/het-raadslid/taken-raadslid>, Op: 15 februari 2011]

Rijksoverheid.nl. (2011). *Wet veiligheidsregio 1, hoe, wat en waarom?*.
[<http://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/veiligheid-regionaal/documenten-en-publicaties/brochures/2010/09/30/wet-veiligheidsregio-1.html>, Op: 8 maart 2011]

Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG). (2010). *Raadgever lokale veiligheid*.
[<http://www.vng.nl/Documenten/Extranet/Vereniging/Raadgevers/Raadgever%20lokale%20veiligheid.pdf>, Op: 2 maart 2011]

Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG). (2006). *Persoonlijke gegevens raadsleden 1998-2006*.
[[http://www.vng.nl/Documenten/Extranet/Vereniging/Lokaal%20bestuur/ - Persoonlijke%20gegevens%20raadsleden.pdf](http://www.vng.nl/Documenten/Extranet/Vereniging/Lokaal%20bestuur/-Persoonlijke%20gegevens%20raadsleden.pdf), Op: 4 mei 2011]

BIJLAGE

VRAGENLIJST EN ANTWOORDEN

Alle gegevens in dit onderzoeksrapport zijn gebaseerd op de antwoorden van 524 raadsleden.

Kenmerken van de respondenten

Vraag 1: In welke raadsperiode bent u raadslid geworden?

	Aantal	Percentage
huidige periode	249	47,5
periode 2006-2010	120	22,9
periode 2002-2006	76	14,5
periode voor 2002	79	15,1
Totaal	524	100,0

Vraag 2: Bent u woordvoerder 'veiligheid' namens uw fractie?

N = 521	Aantal	Percentage
Ja	216	41,5
Nee	305	58,5

Vraag 3: Namens welke partij zit u in de gemeenteraad?

N = 524	Aantal	Percentage	Percentage stemmen GR-2010
Lokale partij	136	26,0	23,7
CDA	89	17,0	14,8
VVD	81	15,5	15,7
PvdA	59	11,3	15,7
D66	44	8,4	8,2
GroenLinks	28	5,3	6,7
CU	27	5,2	3,8
Andere partij	27	5,2	4
SGP	14	2,7	1,7
SP	14	2,7	4,1
TON	4	0,8	1,2
PvdD	1	0,2	0,3

Kenmerken van de gemeenten

Vraag 4: Wat is de grootte van uw gemeente?

N = 521	Aantal	Percentage	Percentage raadsleden naar gemeentegrootte in 2006
0-20.000	126	24,2	32,6
20.000-50.000	241	46,2	41,8
50.000-100.000	92	17,7	15,4
>100.000	62	11,9	10,2

Vraag 5: Het thema veiligheid is een politieke prioriteit binnen onze gemeenteraad

N = 523	Aantal	Percentage
zeer oneens	4	0,8
oneens	37	7,1
neutraal	113	21,6
eens	298	57
zeer eens	71	13,6

Vraag 6: Het thema veiligheid zou in onze gemeenteraad meer prioriteit moeten krijgen

N = 521	Aantal	Percentage
zeer oneens	5	1
oneens	137	26,3
neutraal	205	39,3
eens	130	25
zeer eens	44	8,4

Vraag 7: Is er in uw gemeente een integraal veiligheidsplan vastgesteld?

N = 523	Aantal	Percentage
Ja	386	73,8
Nee	52	9,9
Weet ik niet	85	16,3

Wat willen raadsleden (weten)?

Eén van de doelen van dit onderzoek is het verkrijgen van inzicht in de behoefte van raadsleden voor kennis over lokale veiligheid. Onderstaande vragen en stellingen hebben hier betrekking op.

Informatie lokale veiligheid

Vraag 8: Ik beschik over voldoende deskundigheid en informatie om tot goede lokale veiligheidsplannen te komen

N = 524	Aantal	Percentage
zeer oneens	2	0,4
oneens	117	22,3
neutraal	209	39,9
eens	173	33,0
zeer eens	23	4,4

Vraag 9: Heeft u behoefte aan meer informatie op het gebied van veiligheid?

N = 512	Aantal	Percentage
Ja	288	56,3
Nee	224	43,8

Vraag 10: Over welke veiligheidsonderwerpen wilt u graag meer weten of informatie ontvangen?

N = 305	Aantal
Toezicht & Handhaving	189
Taken/Bevoegdheden gemeenteraad	158
Jeugdoverlast	143
Drugsoverlast	121
Politie	109
Huiselijk Geweld	99
Veiligheidsregio	91
Taken/Bevoegdheden burgemeester	91
Hennepteelt	90
Verkeersveiligheid	89
Wet BIBOB	84
Woninginbraak	79
Regionale samenwerking	78
Gevaarlijke stoffen	75
Rampenbestrijding	71
Relevante wetsvoorstellen	69
Crisisbeheersing	69
Brandweer	68
Drankoverlast	68
Verloedering	64
Coffeeshops	52
Veiligheidshuizen	48
Fietsendiefstal	43
Bedrijven/winkels	40
Prostitutie	19

Vraag 11: Hoe wilt u deze informatie aangereikt krijgen?

N = 311	Aantal
Digitaal via een website	156
Digitaal via de mail (bijvoorbeeld via een digitale nieuwsbrief)	185
Persoonlijk via bijvoorbeeld een bijeenkomst	79
Een papieren handreiking (bijvoorbeeld een brochure of handboek)	78
Door middel van een training	37

Invloed

Vraag 12: Wilt u graag meer invloed uitoefenen op het lokale veiligheidsbeleid?

N = 523	Aantal	Percentage
Ja	280	53,5
Nee	177	33,8
Weet ik niet	66	12,6

Vraag 13: Zo ja, waarom wilt u meer invloed uitoefenen op het lokale veiligheidsbeleid?

N = 320	Aantal
Het is een speerpunt van mijn fractie	183
Het thema veiligheid wordt te weinig opgepakt in mijn gemeente	78
Anders, namelijk	74
De burgemeester pakt zijn of haar taak niet goed op	37

De beantwoording van de open categorie kent vele antwoordvormen. Een aantal redenen waarom raadsleden meer invloed willen uitoefenen springt er uit en kan in de volgende categorieën worden ingedeeld:

Te weinig invloed op de politie

"Je kan wel veel willen, maar de politie doet het wel of niet."

"Het ligt nu vooral bij de politie en over de inzet van die capaciteit heeft de gemeenteraad niets te zeggen."

"Het lokale gezag over de politie is met de regiovorming verdwenen. Hierdoor heb je als gemeente veel minder invloed op het politiedeel uit de beleidsstukken."

"De prioriteiten van de politie moeten door de raad worden vastgesteld, niet door de burgemeester."

"Als raadslid heb ik weinig grip op prioriteiten van het politiekorps."

"Meer contact met de politie is gewenst."

"Wij geven erg veel geld uit aan allerlei 'lapmiddelen', zoals handhavers en beveiligers terwijl we gewoon meer politie nodig hebben."

"De burgemeester heeft niets te vertellen over de politie-inzet in onze gemeente."

"De politie is te weinig aanwezig in onze gemeente."

"De politie heeft andere prioriteiten."

"Ik woon in een plattelandsgemeente en de inzet van de politie wordt al jaren teruggeschroefd door Den Haag met als resultaat dat inbraken en gewapende overvallen al maar toenemen."

Te weinig invloed op de prioriteiten en invulling van het lokale veiligheidsbeleid

"Minder repressie, meer preventie."

"Aandacht voor preventie is belangrijk."

"Meer aandacht voor preventie."

"Het beleid is te symbolisch en repressief"

"Meer overleg en inspraak met de verantwoordelijke bestuurder is gewenst."

"De dossiers zijn sterk in beweging; het is zaak om hier grip op te hebben."

"Ik ben het niet eens met de veiligheidsaanpak van onze gemeente."

"Het lokale veiligheidsbeleid moeten we niet overlaten aan de bestuurlijke en ambtelijke specialisten."

"Ons veiligheidsbeleid maken is te veel gericht op verbieden in plaats van naar de mogelijkheden."

"In onze gemeente gaan ze op een verkeerde manier met dit thema om. Men richt zich op incidenten en ik wil graag met duurzame oplossingen komen."

"De burgemeester schermt zijn functie op dit gebied te veel af."

"Een helder preventieprogramma is een speerpunt van mijn fractie."

"De raad wordt te veel overruled en te weinig geïnformeerd."

"Onze situatie lijkt nu op een papieren werkelijkheid."
"De raad moet invloed hebben op de prioriteiten die worden gesteld."
"De nadruk ligt bij ons op de openbare orde. Zaken als huiselijk geweld horen daar ook bij, maar daar horen we niks van."
"Prioriteiten worden op de verkeerde onderwerpen gelegd."
"Ik ben het niet altijd eens met de speerpunten."
"Te weinig des raads"
"Ik stel voor om het democratisch tekort op te heffen. De invloed van de raad is nu indirect."
"De volgorde van prioriteiten niet juist."
"De burgemeester is op onderdelen te eigengereid in zijn afwegingen."
"De wettelijke invloed van de raad strekt minder ver dan ik goed zou vinden."

Te weinig invloed op regionale veiligheidsactiviteiten

"De veiligheidsactiviteiten staan nu te ver weg van de burger en het college van B&W. Naar mijn idee is dit te regionaal en wordt dit nog erger."
"De regio Venlo is te dominant."
"Duidelijke regio-informatie"
"De veiligheidsregio Zuid-Holland-Zuid is niet erg transparant."
"Meer contact met brandweer en veiligheidsregio is gewenst."
"Onze raad heeft nu primair recht zienswijzen, geen beslissingsbevoegdheid vanwege gemeenschappelijke regeling(en)."
"Met de veiligheidsregio is het lokale veiligheidsbeleid moeilijk te beïnvloeden."

Veiligheid is een belangrijk thema

"Ik vind het belangrijk om vinger aan de pols houden, omdat veiligheid een belangrijk thema is."
"Betrokkenheid burger."
"Leeft bij de burger."
"Belang voor de burger."
"Burgers vinden dit een zeer belangrijk thema."
"Prioriteit nummer 1 van de burgers."
"Het speelt onder bewoners."
"Vraagt om constante aandacht."
"Voldoende adequate aandacht."
"De huidige tijd neigt daartoe."
"Belangrijke rol overheid."
"Ik wil van het veiligheidsbeleid een speerpunt maken"
"Gevoel van veiligheid vergroten."
"De inwoners een goed veiligheidsgevoel bieden."
"Veiligheid zou een integrale rol moeten spelen bij alle besluitvorming en op alle beleidsterreinen."
"Onze inwoners prioriteren het onderwerp veiligheid."
"Ik wil niet dat bezuinigingen een negatieve invloed op de veiligheid hebben."
"Het blijft overal en altijd een actueel onderwerp waarvoor aandacht nodig is."

Wat weten raadsleden?

Om inzicht te krijgen in de kennis van raadsleden op het gebied van lokale veiligheid is een aantal vragen in de vragenlijst opgenomen met een toetsend karakter. Dit betreft bijvoorbeeld de kennis van raadsleden over hun eigen taken en bevoegdheden, maar ook de kennis van wetten en wetsvoorstellen.

Taken en bevoegdheden

Vraag 14: Heeft u behoefte aan informatie over uw eigen taken en bevoegdheden binnen de lokale veiligheidszorg?

	Aantal	Percentage
Ja	302	60,6
Nee	196	39,4

Vraag 15a: Welke zaken zijn volgens u een taak of bevoegdheid van de gemeenteraad?

De juiste antwoorden

	Aantal	Percentage (van 485)
Vaststellen van de Algemene Plaatselijke Verordening (APV)	449	93
Vaststellen prioriteiten lokale veiligheidsbeleid	340	70
Controleren wettelijke taken en bevoegdheden burgemeester	333	69
Prioriteiten meegeven t.b.v. regionale politiebeleidsplan	296	61
Toewijzen bevoegdheden aan burgemeester, zoals cameratoezicht	269	55
Agenderen van politiezaken voor raads -of commissievergadering	255	53
Risico's meegeven t.b.v. risicoprofiel veiligheidsregio	171	35
Bekrachtigen van een uitgevaardigde noodverordening	161	33

Vraag 15b: Welke zaken zijn volgens u een taak of bevoegdheid van de gemeenteraad?

De onjuiste antwoorden

	Aantal	Percentage (van 485)
Vaststellen van het regionale veiligheidsplan	260	54
Agendapunten aandragen voor de vergaderingen van het Regionale College	169	35
Uitvoeringszaken van het lokale veiligheidsbeleid, zoals preventief fouilleren	126	26
Goedkeuren van de regionale politiebegroting	97	20
De politie ter verantwoording roepen tijdens raadsvergaderingen	90	19

Wetsvoorstellen

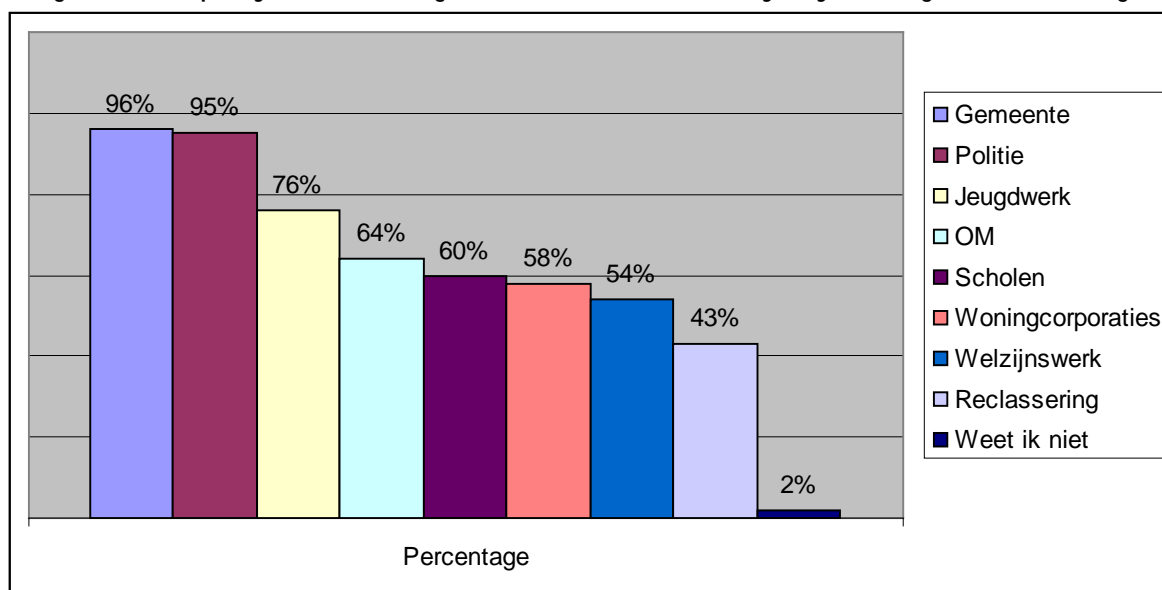
Vraag 16: Bent u bekend met het wetsvoorstel 'regierol gemeenten'?

N = 474	Aantal	Percentage
Ja	83	17,5
Nee	292	61,6
Redelijk	99	20,9

Vraag 17: Wat moet er volgens dit wetsvoorstel worden verplicht?

N = 405	Aantal	Percentage
Het periodiek opstellen van een integraal lokaal veiligheidsplan	234	57,8
Het samenwerken van Openbaar Ministerie, Politie en Gemeente	150	37
Wekelijks overleg van de gemeente met de politie	21	5,2

Vraag 18: Welke partijen zouden volgens u betrokken moeten zijn bij de integrale lokale veiligheidszorg?

Vraag 19: Bent u bekend met de plannen van dit kabinet ten aanzien van de politie?

N = 472	Aantal	Percentage
Ja	196	41,5
Nee	66	14
Redelijk	210	44,5

Vraag 20: Wat is volgens u geen onderdeel van deze plannen in relatie tot gemeenten?

N = 446	Aantal	Percentage
Haalplicht lokale prioriteiten door politiebesteding	33	7,4
Inbrengplicht lokale prioriteiten van gemeenteraad aan politiebesteding.	46	10,4
<u>Terugkeer van de gemeentepolitie</u>	367	82,3

Hoe werken raadsleden?

Een raadslid kent drie taken, te weten de volksvertegenwoordigende -, de kaderstellende - en de controlerende taak. Om inzicht te krijgen in de wijze waarop raadsleden binnen het lokale veiligheidsbeleid opereren, zijn er verschillende vragen of deze drie taken gesteld.

Volksvertegenwoordigende taak

Vraag 21: Ik heb als raadslid regelmatig contact met de burgers om zo de zorgen en problemen die spelen op het gebied van lokale veiligheid door te kunnen spelen aan het college van B&W.

N = 458	Aantal	Percentage
zeer eens	67	14,6
eens	245	53,5
neutraal	112	24,5
oneens	31	6,8
zeer oneens	3	0,7

Vraag 22: Op welke wijze onderhoudt u het contact met de burgers als het gaat om lokale veiligheid?

N = 458	Aantal	Percentage
Bijhouden lokale kranten	395	86
Mensen aanspreken op straat	297	65
Fractiespreekuur	187	41
Het volgen van twitterberichten	93	20
Bijeenkomsten organiseren rondom het thema veiligheid	82	18

Vraag 23: In het algemeen houd ik mij op het gebied van veiligheid bezig met de grote lijnen en niet met incidenten

N = 459	Aantal	Percentage
zeer eens	47	10,2
eens	297	64,7
neutraal	75	16,3
oneens	37	8,1
zeer oneens	3	0,7

Vraag 24: Als zich een incident op het gebied van veiligheid voordoet, neem ik de volgende stappen

N = 458	Aantal	Percentage
Ik bespreek het in de fractie	377	82
Ik volg de ontwikkelingen rondom het probleem	302	66
Ik bevroeg de burgemeester	232	51
Ik bevroeg het college van B&W	188	41
Ik neem het mee bij beleidsevaluaties	115	25
Ik bevroeg de politie	68	15
Ik verzend een persbericht	27	6
Ik doe niets	5	1

Kaderstellende taak

Regie

Vraag 25: De regie op het lokale veiligheidsbeleid ligt in mijn gemeente bij?

N = 427	Aantal	Percentage
Het Openbaar Ministerie	4	0,9
De gemeente	190	44,5
De politie	54	12,6
De veiligheidsregio	176	41,2
Andere veiligheidspartners	3	0,7

Vraag 26: Waar zou volgens u die regie moeten liggen?

N = 429	Aantal	Percentage
Het Openbaar Ministerie	6	1,4
De gemeente	284	66,2
De politie	25	5,8
De veiligheidsregio	114	26,6
Andere veiligheidspartners	0	0

Vraag 27: Mijn gemeenteraad heeft voldoende mogelijkheden om sturing te geven aan de regie op het lokale veiligheidsbeleid.

N = 428	Aantal	Percentage
zeer eens	7	1,6
eens	160	37,4
neutraal	146	34,1
oneens	102	23,8
zeer oneens	13	3

Totstandkoming lokaal veiligheidsbeleid

Vraag 28: Wie is volgens u verantwoordelijk voor het initiëren van een lokaal veiligheidsbeleid?

N = 425	Aantal	Percentage
De burgemeester	178	41,9
De gemeenteraad	118	27,8
De politie	16	3,8
Het college van B&W	113	26,6

Vraag 29: Wie is volgens u verantwoordelijk voor het vaststellen van de prioriteiten betreffende lokale veiligheid?

N = 430	Aantal	Percentage
De burgemeester	63	14,7
De gemeenteraad	322	74,9
De politie	23	5,3
Het college van B&W	22	5,1

Lokale veiligheid en de politie

Vraag 30: Mijn gemeenteraad heeft voldoende mogelijkheden om lokale prioriteiten te laten doorwerken in het regionale politiebeleid.

N = 428	Aantal	Percentage
zeer eens	4	0,9
eens	124	29
neutraal	166	38,8
oneens	119	27,8
zeer oneens	15	3,5

Vraag 31: Mijn gemeenteraad kan invloed uitoefenen op de politie-inzet in mijn gemeente.

N = 420	Aantal	Percentage
zeer eens	4	1
eens	89	21,2
neutraal	118	28,1
oneens	168	40
zeer oneens	41	9,8

Vraag 32: Het inzetten van gemeentelijke toezichthouders, handhavers en bijzonder opsporingsambtenaren (BOA) is een goed alternatief voor het eventuele tekort aan politiecapaciteit in mijn gemeente.

N = 423	Aantal	Percentage
zeer eens	41	9,7
eens	190	44,9
neutraal	80	18,9
oneens	90	21,3
zeer oneens	22	5,2

Vraag 33: Mijn burgemeester vertegenwoordigt de standpunten en prioriteiten van de gemeenteraad inzake lokale veiligheid op een goede manier in het regionale college.

N = 423	Aantal	Percentage
zeer eens	44	10,4
eens	223	52,7
neutraal	129	30,5
oneens	22	5,2
zeer oneens	5	1,2

Lokale veiligheid en de veiligheidsregio

Vraag 34: Mijn gemeenteraad heeft voldoende mogelijkheden om lokale veiligheidsrisico's mee te geven aan het bestuur van de veiligheidsregio.

N = 418	Aantal	Percentage
zeer oneens	5	1,2
eens	183	43,8
neutraal	161	38,5
oneens	60	14,4
zeer eens	9	2,2

Vraag 35: De beleidscyclus van het gemeentelijk lokaal veiligheidsbeleid sluit goed aan op de regionale beleidscyclus van de politie en de veiligheidsregio in verband met de afstemming van gezamenlijke lokale prioriteiten.

N = 420	Aantal	Percentage
zeer eens	2	0,5
eens	89	21,2
neutraal	253	60,2
oneens	68	16,2
zeer oneens	8	1,9

Vraag 36: Mijn gemeenteraad heeft een duidelijke visie op de aanpak van lokale veiligheidsproblemen.

N = 420	Aantal	Percentage
zeer eens	7	1,7
eens	147	35
neutraal	164	39
oneens	94	22,4
zeer oneens	8	1,9

Vraag 37: Mijn gemeenteraad heeft zich (meermaals) uitgesproken richting het college van B&W om de regionale samenwerking op het gebied van veiligheid te stimuleren.

N = 429	Aantal	Percentage
zeer eens	14	3,3
eens	137	31,9
neutraal	168	39,2
oneens	102	23,8
zeer oneens	8	1,9

Controlerende taak

Vraag 38: Mijn gemeenteraad laat de burgemeester (of portefeuillehouder veiligheid) voldoende verantwoording afleggen over het gevoerde lokale veiligheidsbeleid.

N = 420	Aantal	Percentage
zeer eens	19	4,5
eens	259	61,7
neutraal	88	21
oneens	49	11,7
zeer oneens	5	1,2

Vraag 39: Mijn burgemeester legt regelmatig verantwoording af aan de gemeenteraad over het regionale veiligheidsbeleid.

N = 415	Aantal	Percentage
zeer eens	23	5,5
eens	224	54
neutraal	104	25,1
oneens	58	14
zeer oneens	6	1,4

Vraag 40: Het jaarverslag van de politie wordt op de volgende wijze door de gemeenteraad behandeld:

N = 419	Aantal	Percentage
Als bespreekstuk	183	43,7
Ter kennisname	140	33,4
Weet ik niet	46	11
Als hamerstuk	19	4,5
Anders	31	7,4

Vraag 41: Mijn gemeenteraad maakt voldoende gebruik van veiligheidscijfers, zoals politiecijfers, overlastmeldingen en veiligheidsgevoelens, om te controleren of de lokale, door de gemeenteraad gestelde veiligheidsdoelen worden gehaald.

N = 418	Aantal	Percentage
zeer eens	15	3,6
eens	185	44,3
neutraal	124	29,7
oneens	85	20,3
zeer oneens	9	2,2